

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Romániában	
Egész évre	— 620
Félévre	— 320
Negyedévre	— 170
Egy hónapra	— 60
Egy szám ára, pályaudvaron és vidéken is, 3 lei	
Bukarestben	— 350
Csehszlovákiában	
Egy hónapra	— 20 ck
Egy szám	— 120 ck

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓ-HIVATAL ÉS NYOMDA

Cluj-Kolozsvár, St. Baron L. Pop (Brassai-utca) 10.

Telefon: Szerkesztőség és kiadóhivatal — 977 Zs. N. Sz. — 558

A kéziratok kizárólag a szerkesztőségnek címzendők. Kéziratokat nem adunk vissza

Cluj-Kolozsvár — VI. évfolyam, 94. szám

Igazgató: SZÉKELY BÉLA

5683. Tamusz 2. — 1923. június 16. Szombat

A város a falu ellen

— Külpolitikai figyelő —

Az európai forradalmak történetében egészen sajátos helyet foglal el ez a mostani bolgár átalakulás. Ugyszólván teljesen kiesik ama küzdelmek síkjából, amelyen a háboru utáni gazdasági és politikai harcok lezajlanak. Nem lehet azt mondani, hogy forradalom, amely a dolgozó tömegek gazdasági felszabadítását célozza, mert hiszen résztvettek benne a reakció legtipikusabb képviselői, de azt sem lehet mondani, hogy ellenforradalom, mert a munkásság, ha nem is működött tettelesen közre, de jóindulatu semlegességgel figyelte az egymástróó eseményeket. Az állami életnek eddig alig figyelemreméltott területén mozog a bolgár belső háboru. Az új rend ugyan azt jelenti már, hogy megszilárdult és biztosította uralmát, e pillanatban azonban még mindig érkeznek az ellentmondó hírek, úgy hogy a helyzet kikristályosodásáról korai beszélni. Minden óra új fordulatokat hozhat és ha megfelel a valóságnak a jelentés, hogy a bolgár parasztság szabotálni akarja a várost, nem küld élelmiszereket és nyersanyagokat, úgy a Balkánon még igen érdekes események várhatók.

Sztambulinszky uralmát paraszt diktatúrának nevezték és magát a vezért a „paraszt Leninnek”. Hogy mennyiben volt helyes ez a megállapítás, a közeli napok fogják eldönteni. Mindenesetre tény, hogy Sztambulinszky kormányzása kizárólag a parasztságra támaszkodott és a kiszagda nép megváltozott mentalitására. Ez a mentalitás majdnem az összes európai paraszt népeknél azonos: a körülkerített kisbirtok védelme és a nemzeti szempontokat is tuharsógó békevágys. A bolgár paraszt, amely tíz évig ontotta véré a hazáért s e tízéves harc eredményét a megcsontított Bulgáriában kellett látnia, nem akar többé fegyverrel küzdeni. Sztambulinszky erre a két momentumra helyezte a fösulyt és ingadozás nélkül, a többi rétegek egyenes letiprásával valóította meg a szintiszta parasztprogramot. Végrehajtott egy földreformot, amely ugyszólván eltüntette az összes nagy- és középbirtokokat. Kiméletlen edőtörvényeivel leoperálta a kereskedelmi és ipari töke előrelendülő szárnyait. Harcolt a töke ellen, de ugyanakkor harcolt a munkásság ellen is. Kényszermunka-törvényeket hozott, amelyek meghusították a munkásság kollektív megmozdulását és ingyen munkaerőt biztosított a közmunkák részére. A bolgár paraszt Sztambulinszky kormányzása alatt ténylegesen az ország ura volt. Sztambulinszky értett ahhoz is, miképen kamatoztassa a nép felgyülemlett békevágysát a maga hatalmi céljai javára. Megrendezte a háborut előidézö bűnösök hatásos pörét és valóban Bulgáriában volt az egyetlen állam, amely a vádlottak padjára ültette és el is ítélte azokat a politikusokat és katonákat, akik az országot háboruba sodorták. A haladás és demokrácia szempontjából Jánus-arca volt ennek a kormányzásnak: pacifista és tökeellenes az egyik oldalon, elnyomó és munkás-kiszákmányoló a másik oldalon.

Ezek a paradoxonok csak úgy érthetők meg, ha tényleg felismerjük, hogy a bolgár forogás a társadalmi problémák eddig kevés figyelemre méltott terepén zajlott le. Uj

pártosportosulások és új érdekszövetségek állottak osatasorba és a küzdelem célja is kiesett a mai politikai célküztesek egyeneséből. **A város harca ez a falu ellen.** A parasztság mint egylelkü tömeg állott szembe a városi néppel. Logikai kényszerűség volt, hogy a városi lakosság is háttérbe szorította, legalább ideig-óráig az ideológiai ellentéteket és összefogott a közös ellenség, a falu ellen. Csak így történt meg, hogy a mostani bolgár forradalomban a legellentétebb világnézetek kerültek egymás mellé és Sztambulinszky uralmának megdöntésében egyformán működtek közre az intellektuelek, az összes polgári pártok, a szociáldemokraták, a hadsereg tisztjei és a királyi udvar. Még a kommunisták is látható elégtétellel vették tudomásul az átalakulást. A megalakult új kormány is ezt a képet mutatja. Képviselve van benne a polgári elem a legszélsőbb jobboldaltól a radikális baloldaltól s a közlekedésügyi tárcát egy szocialista tölti be. Eddig a falu dikált a városnak, most a város fellázadt a paraszuralom ellen. A bolgár átalakulás e kor történetének egyik legfigyelemreméltóbb eseménye, nemcsak mert új helyzetet teremt a Balkánon, de előreléidött villanta egy mindenütt előbb-utóbb kirobbanó problémának. **A falu és város leszámolása az összes európai államokban aktuális.** Ha e pillanatban más szempontok háttérbe is szorítják, a probléma megvan s előbb-utóbb utat tör magának a megoldások napfényére.

Örüljünk, vagy busuljunk-e, mi, haladásért küzdö emberek az új bolgár helyzetnek? Ma még tanácstalanok vagyunk és várakozással nézzük a bekövetkezőket. **Később fog eldőlni, milyen irányban fejlődnek az események.** Ma még egységes a város lakossága, de holnap, ha megszilárdul az új rend, megkezdődik az eszmék és a pártok harca és ebben a küzdelemben fog eldőlni, hogy Bulgária a demokrácia, vagy a reakció táborát fogja-e erősíteni. A bolgár kérdés másik lapjára tartozik az átalakulás külpolitikai hatása. A forradalomban ugyanis jelentős szerepük volt a macedon menekülteknek, amiből Bulgária szomszédai, különösen Jugoszlávia, arra következtetnek, hogy az új kormány külpolitikája, ellentétben Sztambulinszkyéval, háborus célokat rejteget és fel akarja fakasztani a macedon problémát. A hivatalos kormánynyilatkozatok tagadják e kombinációkat, de Belgrádban mégis óriási az izgalom és Jugoszlávia máris katonai óvintézkedéseket tett az esetleg bekövetkező események megelőzésére. A belgrádi kormány figyelmeztette a kisanant kormányait arra a veszedelemre, amit Bulgária fegyverkezése magában rejt. A kisanant kormányai már lépéseket tettek a nagyantant kormányainál aziránt, hogy neullyi békeszerződés sértetlensége biztosítsák. Az események elbirálásával várni kell. Ez is attól függ, milyen irányban fog lekristályosodni a város uralma Bulgáriában.

Ez a hét a nyugati politikában is jelentős fordulatot hozott. Anglia végre kilépett kétértelmű rezerváltságából és világos állásfoglalásra akarja kényszeríteni Franciaországot. Curzon tegnapi memoranduma valóságos felszaba-

dulásként hatott az európai politikára. A kérdések, amelyeket Curzon Poincaréhoz intéz, kétségtelenül kinosan fognak hatni a francia imperialista közvéleményre, mert éppen ezek a kérdések voltak azok, amelyek elől két év óta olyan aggódo körültekintéssel tért ki minden francia politikus. „Meddig kívánja Franciaország a Ruhr-vidéket megszállva tartani? Mit ért Franciaország passzív ellenállás alatt? Hogyan gondolja Franciaország mégis rendezni a német problémát?” Sulyos kérdések, amelyek önmagukban hordják a feleletet. Nincsenek vérmes reményeink a tekintetben, hogy Franciaország márol-holnapra megváltoztatja álláspontját az angol nyomás hatása alatt. De biztosak vagyunk benne, hogy most már megindult a folyamat, amely az európai krízis enyhüléséhez fog vezetni. Franciaország előtt e jegyzék után nyilvánvalóvá lett, hogy egyedül és társtalanul áll Európában, ha továbbfolytatja az örület politikáját. Még a belga javaslat is élesen különbözik a franciától. Poincaré, vagy ha ő nem, másvalaki francia kénytelen lesz végre leülni a zöldasztalhoz a németekkel, hogy szemtől-szembe nézve intézzék el a keserű kérdést, amely damokles-kardként függ az európai emberiség feje felett.

(m. e.)

Akik kétszeresen

szerecsétlenek . . .

Costa Foru levele az Uj Kelethez

Székely Béla, az Uj Kelet igazgatója levélben kérte fel Costa-Forut, a kiváló román publicistát és író, hogy a zsidó problémáról mondja el véleményét az Uj Keletben. Costa Foru a következő választ küldötte:

Kedves Székely Ur! Ön arról értesít, hogy igazgatója lett az Uj Keletnek és cikket kér tőlem lapja számára, amely az erdélyi zsidóság sajtója.

Szívesen adom át ezeket a sorokat önnek is — akinek szerecsét kívánok új állásához — meg az erdélyi zsidóknak, akik kétszeresen rokonszenvesek előttem, hiszen kétszeresen is kisebbségek és így kétszeresen szerecsétlenek. A regáti zsidóságnak már mintegy negyven éve, mióta újságocikkeimmel atyám szellemi örökebe léptem, igaz jó barátja vagyok és a körülmények hatása alatt nem egyszer védelmezőjük voltam.

Atyám, ki korának felvilágosodott hazafiai között, a legigazabb, a legnemesebb és legvilágosabb agyu férfja volt, mindig a gyengék és az üldöztek oldalán állott. Az igazság és a jog apostola volt. Agyát nem fertözték meg előítéletek, mert ezt az alattomos dudvát, amely néha a legintelligensebb föbe is gyökeret ereszt, szülei, akik hozzá hasonlóan kultur és civilizált emberek voltak, már kora ifjúságában kigyomlátták lelkéből.

Az csak természetes, hogy atyám rámörökitette az előítéletektől való borzadását és a jog és az igazság szeretetére nevelt.

Töle örököltem azt a büszke lelket, amely szabad, bátor emberré és az ártatlanul vádoltak ügyének spontán védelmezőjévé tesz. Aki az ő iskoláját járta, az a kiváló mesternek csak buzgó tanítványa és követője lehetett. Az ő érdeme az a kevés jó, amit életemben tehettem és őt illeti meg a jótéteményeim követő elégtétel érzése is.

Sokszor fájón sajnálom azokat a fiatalokat, akiknek nem volt felvilágosodott atyjuk, aki azoktól a botlásoktól óvta volna őket, amelyekbe most belzuhanak. Ilyenkor érzem csak teljességgel, mennyivel tartozom annak jóságáért, aki atyám és nevelőm volt.

A mostani diákoknak, akik elítélésről megfertőzött és rosszindulatú emberektől hagyják magukat vezetni, egyetlenegy a mentességük: Nem eléggé szabadok ahhoz, hogy ítélni tudjanak. Intelligenciájukat guzsba kötik, gondolkodásuk fejlődését megakadályozzák az előítéletek, amik gyermekkoruk óta tartják rabságban őket és amiket — jaj nekik — az iskolában nem irtottak ki, sőt még jobban belejűk plántáltak.

Előítélet, szerencsétlen dudva!

Mennyi örültséget, tévelygést és bünt okozol, te bűnös! Mily sok lélek válhatott volna széppé és jóra törekvővé, akiket te sötétségben tartottál és eltérítettél a Jó világos útjától!

Es ha elgondoljuk mily egyszerűek azok a problémák, amikben az előítéletek miatt nem tudunk igazságosan ítélni. Vagy talán nem vagyunk mindnyájan egyformák a Születés és a Halál előtt?! Nem ott kezdődik az egyenlőség, ahol az érdem és az érdemtelenység különbséget meg bennünket?

Micsoda érdem számomra, hogy öntudatlan koromban kereszténynek kereszteltek? Es, aki ugyanakkor zsidó lett, miért érdemtelen? Századunkban, amikor a születési előjogokat nemcsak az összes törvényhozások eltörölték, de a szokásokból is kikoptak, hogyan lehetséges, hogy még legyenek emberek — liberálisoknak és demokratáknak nevezik magukat — akik büszkén vallják: *bojárok-keresztények* vagyunk, szemben a *csőcselékkel-zsidókkal*.

Nem tudom, boszankodjam-e, vagy nevesek ezen a következetlenségen?

Nem, nem tudom, mert nekik szerencsétlenségükre nem volt apjuk, sem tanítójuk, aki lelkükből kigyomláta volna a dudvát. Az előítéletek begyepesítették agyukat egészen.

Befejezem a levelemet és megígérem, hogy alkalomadtán más cikkekkkel is felkeresem a szerkesztőséget, ha nem félnék attól, hogy a diák-olvasók nemtetszésüknek szerkesztőségük ablakai ellen rendezett tüntetésekben fogják tanujelét adni.

Az én szerkesztőségem ablakai jórészt már be vannak törve.

Baráti és kollégialis kézzorítással

Costa Foru

* Ujabb rekord. A Diana sóborszesz elérte a jóság és népszerűség rekordját.

Az új próféciák könyvéből

Gizskalay János verseskönyve

(Kadlma kiadása nagy 8°, ára 60 lel, amatőrpéldány 120 lel)

II.

Gizskalay szerelmi líráját már ösmerjük a *"Pogány Hídb dalaiból"*. Amikor az Uj Kelet év könyvében közreadta ezeket a verseket, ő maga írta eléjük, hogy ma már teljesen idegenek a valójától. Ha összehasonlítjuk a két versesgyűjteményt, akkor igazat kell adnunk ennek a megállapításnak. Ott az alig túlhaladott pubertás életet habzsoló telhetetlensége, mely szalad a szerelem után és anyja sírján is nászitanót jár, — itt az öreg fiu kissé keserves, kissé dacos és mindennek fölött bölcs rezignációja, aki szalad a szerelem elől. Ott egy megrendítő akkorddal zárul le a szerelmi szimfónia: Hiób kiragadja kezét halott anyja kezéből, mert: *"Anyám, Delilat nem tudom feledni..."* Itt megkönnyült sóhajjal konstatálja a magából hamar kiénekelte szereléről, hogy *"kiénekeltem..."* Csak egyben hasonlítani: abban, hogy ott is, itt is tulnyomó a zsidó lényeg. Ott is, itt is istennel birkózik. Ott azért mert isten el akarja rabolni tőle a szerelmet, — itt azért, mert rá akarja kényszeríteni.

De a birkózás már fáradt és inkább békéért könyörgő telve egyéni, sémita meglátásokkal és napkeleti képekkel:

Lemondott a belga kormány

A lemondás oka a genti egyetem efflammandosítása. Klujult a haro a francia-barát vallonok és a németbarát flammandok között. Ha flammand kormány körül uralomra, Belgium szakit Poincarével

(Brüsszel, június 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kormány csütörtökön délelőtt Theunis miniszterelnök vezetésével megjelent a királynál és benyújtotta lemondását azzal az indoklással, hogy

a genti egyetem efflammandosítása lehetlenné teszi,

hogy a kormány tagjai továbbra is az ország élén maradjanak. Albert király a lemondást elfogadta. A késő esti órákban azonban ismét magához kérte Theunist és újra megbízta a kormányalakítással. Arról, hogy elfogadta-e ezt a megbízást vagy nem, Theunis még nem nyilatkozott.

A belga kormány lemondásának körülményei a mai kaotikus politikai életben is figyelmet érdemelnek. Belgiumban tudvalevőleg évszázadok óta dúló harc folyik az ország két-féle lakossága: a flammandok és a vallonok között. A flammandok germán eredetű faj, akik ma is a németekhez huznak. A vallonok viszont gallszármazásúak és nem is titkolják franciabarát érzelmeiket. Belgium jelenlegi kormánya, amely most lemondott, legnagyobb-részt vallon államférfiakból volt összeállítva és ennek tudható be, hogy Belgium annyira exponálta magát a jóvátételi kérdésben Franciaország mellett. A flammandok mindannyiszor kifejezést adtak annak, hogy a kormánynak ezt a merev németellenes magatartását elítélik. Az utóbbi hetekben

a flammandok és a vallonok között rendkívül kiéleződött az ellentét.

A flammandok erős autonomisztikus törekvésekkel léptek fel, amelynek egyik konkrét eredménye az lett, hogy a genti egyetemet, amelyen eddig franciául adtak elő, saját hatáskörükben flammand nyelvre vitték át és a legutóbbi napokban már flammandul tartottak előadást. A király, látva a kényes helyzetet, nem mert szembehelyezkedni teljesen a flammandok törekvéseivel és, hogy megértését demonstrálja, jóváhagyta a genti egyetem nyelvváltoztatását. A genti belgiumi flammandság legnagyobb városa, tiszta flammand kultúrával.

A vallonokból álló kormány azonban nem értett egyet a király engedékenységével és a csütörtöki napon a genti egyetem ügyéből levonta a konzekvenciát. Lemondott. A király az új kormány megalakításával újból Theunist bizta meg. Ha azonban Theunis kormányalakítása a flammandok ellenállásán megtörik és

netalán tagjainak többségében flammand kormány jönne létre, úgy ez a kormányváltozás Belgiumon túl is erősen éreztetné hatását. Számolni kell azzal a körülménnyel, hogy Belgium, a flammandok hatalomrajtása esetén, szakít eddigi franciabarát politikájával és ebben az esetben Poincaré magára marad. A legközelebbi napok már el is fogják dönteni: komoly politikai következményei lesznek-e a belga kormány lemondásának.

Mulatott és meg akart halni

Különös történet egy sikkasztásról és egy öngyilkossági kísérletről

(Kolozsvár, június 15.) Az Uj Kelet tudósítójától.) Tegnap délután fejezte be munkáját a kolozsvári rendőrség abban az érdekes ügyben, amelynek nyomozását Erdélyi József, a Pálmai és Főris-cég beltagjának feljelentésére indítottak Bokor Lajos banktisztviselő ellen. Néhány nappal ezelőtt ugyanis Erdélyi József bejelentette a rendőri panaszirodánál, hogy Bokor Lajos harminchat-ezer lejt csalit ki tőle s a pénzt elsikkasztotta.

Bokor Lajos a Banca Generale al Tarii Romanesti kolozsvári fiókjánál volt alkalmazásban és egy napon azzal állított be a Pálmai és Főris-cég főtéri üzletébe, hogy a bank nagyobb tétel textilárut vásárolt, amelyet ő összekötöttéséi révén olcsón meg tudna szerezni s megfelelő haszonrészesedés fejében hajlandó az árut Pálmaiékna átadni. Tekintettel arra, hogy a ruhatüzlet nagyon szép hasznót ígért, a cég elfogadta az ajánlatot és Erdélyi azonnal tízezer lejt előleget adott Bokornak. Azután még két részletben kapott pénzt a bankhivatalnok: egyszer tízezezer, azután hat-ezer lejt.

A pénzből Bokor elegánsan kiöltözködött. Két rend ruhát, több pár cipőt, fehérneműt vásárolt körülbelül tízezezer lejt értékben. A többit elmulatta. Jómódu fiu volt és szerette az uri életet. Egyik este ötezer lejt mulatott el a Park-kávéházban és tízenhatezer lejt költött egyéb pasziókra. A szép és könnyű életet Erdélyi zavarta meg, aki türelmetlenkedni kezdett és kérte az árut.

Bokor eleinte ígéretekkal tartotta Pálmaiakat, mert azt remélte, hogy időközben megkapja örökségét. Apja után ugyanis, aki a zalatnai bányakapitányság főigazgatója volt, csinos vagyon maradt: egy aranybánya és kertes ház Zalatan és az örökségen csak két tíu osztozkodott. Erdélyi

den sora telve van zsidó bűnök és büntetések hirdetésével. Még csattanóbbá teszi ezt az, ha tekintetbe vesszük, hogy azsidó nép egy dadalmasan előrehaladó nemzeti reneszánsz hajnalán áll és hogy Gizskalay költészete is ebből a nemzeti reneszánszból fakad. De az új élet hajnalán ő mégis csak halált tud a világba jagatni és megérzékítésében egészen a gyűlöletnek látszó brutalitásig megy:

"Vigyétek el előlem azt a népet,
Vigyétek el
Öngyilkosoknak nincs bünbocsánat...
Aki halálra való az halálra,
Aki halálra való az halálra!"

Ha Gizskalay valóban olyan végzetesen szereti a népet mint amennyire ezekből a gyűlölködően kegyetlen megnyilatkozásokból következtetni lehet, akkor ez a szerelem csakugyan közel áll a bibliai próféták népszerűségéhez. — Csak a már bekövetkezett katasztrófák láttán törnek ki belőle, a vigasztaló, új hitet hirdető szavak.

Az ukrainai zsidómészárlások közvetlen hatása alatt írta egyik legszebb versét:

"S ha milljó szájról hallom is a jajt
S ha sikos vértünk vet lábamnak gáncsot:
En hirdetem a megváltó kacajt
Es hirdetem vérünk fölött a táncot
Es hirdetem vérünk fölött a táncot..."

Végül még egy atavisztikus héber jellegzetesség: az istennel való állandó birkózás.

azonban megunlyosított család

A könnyező való félelmében hogy öngyilkos édesanyjának és litse ki tartozás hogy leszámolja centigram morfi magát. A tulna a mérget. A me csak elaltatta.

Garoflid v

(Bukarest sitőjától.) Az lid, az Averesc miniszterének erős kritika a gazdasági polit

A legfel Garoflid — to tására" irányul miniszter Spanyolkozatában b tásától" a k várja. Hogy a sult meg, elég maximális áráról" negyvenöte mértékben eme szánt petróleu gult a hus is, digi tizennégy lejért árulják. kilenc-tízezer le

Sokkal na — hogy a kor lenné teszi az o művelését. Teki mális árák mell bilisabb a rozs, tése folyton földek területe kenyérellátására területe ez évt hektárról kétni következménye százhusz-százötvenkészt, ma a elegendő a belfő

Meg kell buza vagonjána

bibliai próféták nása volt ez. A vivódó szabadko isten küldetésén deni akarsz"! — hagyj ki a játék kétségbeesetten azt mondanók: urrá lesz rajtok állásukat és váll az egyszerű emb nekül, úgy akar Ez az istennel nőbb jellegzete szerelmes költem próféciák könyve zsidó ciklus közményt hirdető tetést hirdető "Mimmámakkim gyűjtemény. Tíz ezekről is meg

"Szatir
Egy oco
Egy szé
A Depr

Mintha csa Vanitatum vanit határozottan em mal már találko vagy novellában

azonban megunta a várakozást és sikkasztással súlyosított család címén feljelentést tett Bokor ellen. A könnyelmű fiatalember megjéjt és attól való félelmében, hogy latartóztatják, elhatározta, hogy öngyilkos lesz. Előzőleg bűnbánó levelet írt édesanyjának és kérte, hogy az örökségből egyenlitse ki tartozását. Azután kiment a feleki erdőbe, hogy leszámoljon az élettel. Valahonnan hatvan centigram morfiomot szerzett és azzal megmérgezte magát. A túlnagy adagtól rosszul lett és kihányta a mérget. A morfiom így nem ártott meg neki, csak elaltatta. Három napig aludt egyfolytában

Bokor, akit a rendőrség nem tudott megtalálni. Mikor aztán magához tért, visszatért a városba. Elhatározta, hogy biztosabb eszközöz folya-modik. Szerdán este belopózott a bankba s az éj-jeli őrnök nagyobb összeget ígért, ha odaadja a fegyverét. A szolga sejtette, hogy Bokor agyon akarja löni magát és megtagadta a fiatalember kérését. Másnap azután a detektívek ráakadtak Bokorra s letartóztatták. A rendőrségen Bokor kö-telezte magát, hogy záros határidőn belül meg-téríti a harminchatezer lejt és ez esetben Erdélyi József visszavonja a cég feljelentését.

Mi az oka a drágaságnak?

Garoflid volt miniszter nyilatkozata. Az exporttilalom és a lej esésének hatása

(Bukarest, június 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az „Indreptarea” mai száma Garoflid, az Averescu-kormány volt földmivelségi miniszterének nyilatkozatát közli, aki cikkében erős kritika alá venni a jelenlegi kormány gazdasági politikáját.

A legfelsőbb gazdasági tanács — írja Garoflid — tovább folytatja az árak „leszorítására” irányuló politikáját, amint azt Sassu miniszter Spanisteanu képviselőnek adott nyilatkozatában be is jelentette. Az árak „leszorításától” a kormány az élet olcsóbbodását várja. Hogy a kormány célja mennyire valósult meg, elég rámutatnunk arra, hogy a buza maximális ára vagonként harmincötezer lejről negyvenötezer lejre emelkedett. Hasonló mértékben emelkedett a belföldi fogyasztásra szánt petróleumtermékek ára is. De megdrágult a hus is, amelynek kilogramját az eddigi tizennégy lejt helyett már huszonnyolc lejtért árulják. A fa ára pedig négyezer lejről kilenc-tízezer lejre emelkedett.

Sokkal nagyobb baj, — folytatja Garoflid — hogy a kormány természetrendelete lehetlenné teszi az ország földjének progresszív megművelését. Tekintettel arra, hogy a mai maximális árak mellett sokkal előnyösebb és rentabilisabb a rozs, zab, árpa és tengeri természetese folyton kisebbek a búzával bevetett földek területe, ami veszélyt jelent az ország kenyérellátására. A búzával bevetett földek területe ez évben hárommillió és hatszázezer hektárról kétfélmillió hektárra csökkent. Ennek következménye az, hogy míg ezelőtt Románia százhusz-százötvenezer vagon búzát exportált évenként, ma az ország összes búzatermése alig elegendő a belföldi szükséglet fedezésére.

Meg kell jegyeznünk azt is, hogy ma a buza vagonjának világparitása százhuszezer lejt.

A gazdálkodóknak a külföldről importált eszközökért és egyéb szükségleti cikkekért a világpiaci árakat kell megfizetniük. Erre azonban akkor, amikor a buza vagonjáért csak negyvenötezer lejt kapnak, képtelenek és így ez a körülmény földmivelésünk visszasüllyedését fogja feltétlenül maga után vonni.

Miért drága az élet?

A kormány februári rendelete, amellyel betiltotta a marhaxportot, súlyos válságba sodorta az országot, de különösen Erdély és Bukovina földművelőit. A marhaexport mostani szabaddáttele azzal, hogy darabonként tízezer lejtben állapították meg az exportilletéket, a teljes exporttilalommal egyértelmű.

Ami az élet drágulását jelenti, rá kell mutatnunk arra, hogy az export megakadályozása nem állta útját az árak emelkedésének. Példa erre a buza, turó, zsir és hus árának emelkedése, amely az exporttilalom dacára történt. A hus és zsir ára éppen az exporttilalom elrendelése után szökött fel hirtelen magasra. Az exporttilalom nemcsak hogy nem csökkentette a belföldi árakat, de egyenesen oka a drágaságnak.

Ez a megállapítás első olvasásra paradoxonnak tűnik, noha teljesen reális alapja van.

Legelőször is az exporttilalom és az árak értéken alól való maximálása a termelés csökkenését vonta maga után. Így történt a buza és a zsir esetében is. A termelés csökkenése viszont a kereslet és kínálat törvényénél fogva csak az árak horribilis emelkedésével járhat.

A drágaság másik legfontosabb oka a lej értékének csökkenése. Ma a lej aranyértéke mindössze két és fél centime. Érthető, hogy akkor, amikor a külföldről importált gazdasági gépeket aranyértékkel kell fizetni, a termelés arra törekszik, hogy terményeik árát a világpiaci árakra emeljék. Ennek a jelenségnek a kormány sem maximálásokkal, sem

pedig uzoratórvényekkel nem tudja útját állani. Az élet olcsóbbodását csak helyes gazdaságpolitikai intézkedésekkel lehet elérni.

Uj politikai párt alakul Magyarországon

Siralmas helyzetben a magyar főváros tisztviselői, színészei, hírlapírói. Farkas István szocialista képviselő a létminimumok felemeléséért

(Budapest, június 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) A nemzetgyűlés csütörtöki ülésén Farkas István szocialista képviselő a létminimum emelésének szükségességéről beszélt. Kimutatta, hogy az élelmiszerek árai 1923 január elseje óta megháromszorozódtak, ezzel szemben a bérek csak kétszerezére emelkedtek. A magántisztviselők átlagos havi keresete negyvenezer korona, noha egy öttagu tisztviselőcsalád eltartására legalább százhetvenezer korona kell. Az egyedül álló tisztviselőknek is legalább százezer koronára van szükségünk, hogy havi kiadásainkat fedezhessék. Nagyon rossz sorsban vannak a hírlapírók is, akiknek átlagos jövedelme ötven-ötvenötezer korona havonta.

Ugyanilyen helyzetben vannak a színészek. A városi színházban vannak színészek, akiket nem soroztak be az állami státusba, ezeknek husz-harmincezer korona fizetésük van. Farkas István végül ismerteti a mezőgazdasági nap-számások siralmas helyzetét. Törökcszentmik-lóson egy férfi napszámás háromszázötven koronát keres mindössze és még élelmezést sem kap. Farkas indítványozza, hogy az index-számokat állítsák újból össze és a létminimumokat feltétlenül emeljék fel. Döntés még nem történt.

Azok az ellenzéki liberális képviselők, akik nem a szocialistákhoz, sem a demokratákhoz sem tartoznak, az ülés után pártalakító értekezletre jöttek össze a parlament kupolatermében. Az új párt kedden alakul meg formálisan, amikor a reformpárt feloszlik. Ennek tagjai is csatlakoznak az új alakulathoz. Elnök lesz Giesswein Nándor prelátus, ügyvezető-elnök Rassay Károly. A párt husz tagra számít.

Gyengült a törökök helyzete Lausanneban

Lausanne, június 15. A helyzet ismét el-mérgesedett, mindamellett szakítástól nem tartanak. A szakértők munkája végetért. Megállapításaik a törökökre nézve kedvezőtlenek.

ritmusu, csattanóan rimelő megnyilatkozásai ezek a költemények.

Magáról a könyvről pedig ennyit: Giszkalay már régóta adós ezzel a könyvvel, a ma-gyarnyelvű zsidóságnak és még csak nem is egyenlített ki teljesen a tartozását. Az Uj profeciák könyvéből egész kötetre való, olyan vers kimaradt, melyek erősen hozzájárultak nevének ösmertté letéhez és amelyeket szive-sen láttuk volna ebben a kötetében. Ilyenek például a „Gus-Chalav látomása” „Az agitátor beszél” a „Herzl-oda”, „Két serleg” stb. A zsidó nemzeti ügy érdekében reméljük, hogy könyvének sikere lehetővé fogja tenni egy második verskötet hamaros kiadását, melyben majd találkozunk mindezekkel. A Kadima könyvkiadó vállalt érdemes munkát végzett az Uj profeciák kiadásával. Nagyformátumu, minden cifraságtól mentes nyugodt vonalú könyvet adott az olvasó kezébe, melynek tipografiai puritánsága stilszerűen alkalmazkodik a tartalom súlyos zsidósághoz. És nem szabad meg-feledkezni a külső forma egy eddig teljesen szokatlan és remélhetően uttörő érdekességéről. A könyvnek belül két címlapja van. A magyar címlap előtt héber betűkkel a héber nyelvű címlap: „Miszéfer hannövuót hachadasót, Sirim méét hakaton böammó Jóchanan Gus-Chalav...” stb. Akár Giszkalay kívánsága volt ez a héber címlap, akár a kiadó ötlete: a magyar-nyelvű szépirodalmi könyvkiadás terén először történt meg ez és a zsidó íróknak dicsérete példát statuál a jövőre. (d. s.)

bibliai prófétáknak egyik karakterisztikus vonása volt ez. A legnagyobb zsidó próféta Mózes, vívódó szabadkozás után kereken megtagadja isten küldetésének vállalását. „Küldj akit külden akarsz!” — mondja istennek, — de engem hagyj ki a játékból. Jeremiás és Jezsajás mind kétségbeesetten küzdenek isten ellen (manapság azt mondanók: a lelki kényszer ellen) míg végre urrá lesz rajtok: a kényszer ereje megtöri ellent-állásukat és vállalják a küldetést. Jóna próféta, az egyszerű ember naivitásával egy hajóra me-nekül, úgy akar megszökni isten parancsa elől. Ez az istennel való viaskodás, a legszembetű-nőbb jellegzetesége Giszkalay verseinek. Még szerelmes költeményein is végig vonul. Mert az profeciák könyvében ilyenek is vannak. A két zsidó ciklus között, a többnyire biztató és re-ménynt hirdető „Vegyétek” és az ostromozó, bü-n-tetést hirdető „Fal tövén” ciklus között van a „Mimmaamakim” (A mélységből) című vers-gyűjtemény. Tizenkilenc szerelmesvers. Röviden ezekről is meg akarok emlékezni.

„Szatir fejem, ha jő az este
Egy céda lány ölébe tenni
Egy szédült jajjal és elesve
A Deprofudist énekelni...”

Mintha csak a Prédikátor szavát hallanók: Vanitatum vanitás... (Nem tudom már hol, de határozottan emlékszem, hogy ezzel a motívum-mal már találkoztam valahol egy regényben vagy novellában. Örök emberi motívum ez,

mely újra és újra ismétlődni fog a költők tol-lán, valameddig szerelem és költészet lesz.)

Ami talán megütközést fog kelteni a „pró-féta versek” írójánál, az, a szerelmi dalok, ra-finéria nélkül való paraszti érzékisége. Keleti vonás ez is. (Énekek éneke!) És nem obsceni-tás, hanem az öregedő ember nyugodt és őszinte mindent kimondása és mindent nevénevezése.

Most pedig összefoglalom megállapításai-mat. Giszkalay költészete (különösen a próféta-versek) az örök zsidó lényegnek csak a részle-ges megnyilatkozását adja. De ezt nagy erővel és atavisztikus tisztasággal. Ha Giszkalay hé-berül írta volna meg verseit, vagy héber nyel-ven újra írta őket akkor talán átmenthetné magát, — ha nem is az örök, — de legalább a hosszú életbe. Talán. Így azonban csak egy dolog látszik valószínűnek: ameddig magyarul beszélő zsidók lesznek addig Giszkalay köl-te-ményeit olvasni, szavalni, szeretni és énekelni fogják. Néhányát már most is énekelik. (Az eskü, Bariszia stb.) Meg van bennük minden, ami ezt a jövőt biztosítani tudja részükre: Egyedül állanak a magyarnyelvű zsidó iroda-lomban, a zsidó nemzeti renezánszból fakadtak és nagy hivatásuk van a nemzeti gondolat to-vább plántálásában, tartalmukban zsidó vágyakat, zsidó reményt és zsidó akaratot öntenek dalba, külső formájukban pedig abszolút birtokában vannak a verstehnika minden megvesztegető eszközének: egy végzetesen zsidó lélek muzsikáló

a francia-kormány

ammand kor-mányváltozás-étné hatását. énnnyel, hogy a-jutása esetén, ájával és ebben arad. A leg-gják dönteni: i lesznek-e a

rt halni

ól és egy ön- Uj Kelet tudó-be munkáját a rdekes ügyben, ef, a Pálmai és indítottak Bo-Néhány nappal lentette a rend-ajos harminchat- elsikkasztotta. ale al Tarii Ro-alkalmazásban és lmai és Föris-nagyobb tétel eköttetéseivel révé-n elő haszonrésze-Pálmaiéknak át-haüzlet nagyon a az ajánlatot és t adott Bokor- kapott pénzt a er, azután hat-

an kiöltözöködt. fehéreneműt vásá-ékben. A többit erette az uri éle-tott el a Park-ötött egyéb pasz-Erdélyi zavarta ett és kérte az

k és büntetések teszi ezt az, ha dó nép egy dia-renezánsz haj-öltészeté is ebből d. De az új élet tud a világba jaj-szen a gyűlölet-

a népet,

nbocsánat...

ra,

ra!

olyan végzetesen re ezekből a gyü-atkozásokból kö-zerem csakugyan szerelméhez. — atasztrófák láttán új hitet hirdető

arlások közvetlen ob versét:

is a jajt mnak gáncsot: acajt a táncot a táncot...”

ikus héber jelleg-landó birkózás. A

Scotus Viator – vagy Szebenyei József?

A Szatmáron megjelenő „Friss Ujság” nagy szenzációt hozott tegnapi számában. „Pesti ujság-irókból — angol államférfi” címen leleplezni akarja Scotus Viator, az angol egyetemi tanárt és publicistát, akiről azt állítja, hogy nem más, mint Szebenyei József, egykor pesti ujságíró, aki nem tudván elhelyezkedni a magyar sajtóban, kivándorolt Angliába és ott — mint mondani szokás — megcsinálta a maga szerencsáját. Útját a homlokára és tudása lett a nemzetiségi ügyeknek és mint-hogy a sajtópropaganda terén némi járatossága is volt, könnyen világhírű publicistává avanszolt.

Leközljük az egyébként pompásan megírt cikket, amely színesen és elevenen írja meg az utolsó évek egyik legelvezetesebb ujságkacsáját. A cikk így kezd:

Ezt a pár sort semmiestre sem szánjuk leleplezésnek. Akiről szól, annak egyénisége, működése, tendenciáinak ivelése nekünk is komoly, nekünk is hangsúlyozottan emelkedett. Egy nagy ember érdekes multjára tekintünk vissza, ezt a multat meleggé az szinesíti, hogy közénk vezet vissza.

Dr. Watsonról, — Scotus Viatorról — aki utóbbi időben Erdélyben járt, azt írták, hogy „a világhírű angol államférfi és egyetemi tanár egészen jól megtanult magyarul.” Hát ez az egy nem egészen van így, mert a neves kisebbségi harcos nem tanult magyarul, legfeljebb felejtett, feltéve, hogy már nem tud úgy, mint most tízezer esztendője. Akkor kezdett ugyanis angolul tanulni és úgy látjuk meglehetősen eredménnyel.

Mert Scotus Viator pesti ujságíró volt és a másik neve nem dr. Watson, hanem Szebenyei József.

Akkoriban lett kész a Gutenberg-palota. Egy kicsi bohém vendéglő volt a földszinten, az Intim. Ide járt a többi titánokkal Szebenyei Jóska is. Borjupörköltet evett huszért és töltött paprikát, ha végigsepert az őz a Rökk Szilárd-utcán, verseket írt az „Ország-Világ”-ba és ország-világ még akkor nem emlegette a nevét. Szeretett volna elhelyezkedni, valami jó meleg szerkesztőségbe jutni, leülni valahova, de szerencséjére nem sikerült neki. Füzeteket hordott a hóna alatt, de Peterdi Andor is mindig füzetekkel járt, Boromiszsa Jenő is, hát ezért ugyan még senkisémit hitte komolyan az angolt.

Ugy tudtuk északról jött valahonnan, ezt hittük is, mert szép, szőke, szlávosa volt neki. Mindenki nagy tervekkel kovácsolt ebben a kerületben, különösen itt a Békocsis-utca vidékén és tudtuk, ő is melengtet valamit, amivel meglepi a világot. Egy drámáról lehet szó, egy nagy regényről, új verskönyvről, majd kiderül. A Scotus Viator-Szebenyei József szenzációja azonban nem egészen úgy sült el, mint a többi. Egész népek életének világkatakliáknak célját és megoldását és problémáját érlelte és egyensúlyozta.

Csak annyit tudunk aztán, hogy Londonba utazott, ami azért volt népszerűtlen, mert ha az embernek már pénze van, akkor se Londonba megy, hanem Párisba. Ez egy kicsit gyanús volt, de végleg felborult a bizakodásunk, amikor hire jött, hogy Szebenyei Scotus Viator néven kis cikkeket ír a londoni lapokba; ruthénekről, szlovákokról, románokról, horvátokról.

Scotus Viator elmélyítette, átfogóvá tette és mind harsogóbban hirdette a kisebbségek jogairól szóló elméletét és hihetetlen népszerűtlenségre tett szert az egész volt monarchiában írásával.

Őt és László Fülöpöt nem internálta az angol kormány, egyedül a magyar állampolgárok közül, mikor a háboru kitört. Mindakettőjük viselte az árulás bélyegét. Scotus Viator nevét csak szitokkal írták le akkoriban minálunk.

De semmit nem változtatott elvein. Scotus Viator-Szebenyei József-dr. Watson egyetemi tanár, angol államférfi: a kisebbségek harcosa ma is.

Egy érdekes levele van kezeink között, melyet a háboru alatt írt és Svájcban keresztül kü-

dött egy pesti szerkesztőhöz. Ezt a levelet legközelebb közöljük.

Eddig a cikk, amelyet dr. Rodion írt alá. A levél elé érdeklődéssel nézünk, de a levél, ha hiteles és Szebenyei József írta, csak az ő és nem Scotus Viator kezeirása lehet. Mert a kettőnek egymáshoz semmi köze. Scotus Viator jóval a háboru előtt írt már cikkeket, röpiratokat, sőt köteteket a Magyarországon élő nemzetiségek elnyomatásáról, amiket hevesen támadtak akkor a nyomtatásról, amiket a „Budapesti Hírlap”, magyar ujságok, élükön a „Szabad-Értelmű” kormány és később a koalíciós rendszer nemzetiségi politikáját, különösen Apponyi Albert iskolarendeleit, amelyek Scotus Viatort annak idején porondra szőlították és a művelt világ minden szóttevő folyóirata és sajtóorganuma foglal-dozta a „kulturszégnyennel”, ahogy akkoriban a német progresszív ujságok Apponyi Albert reakciós iskolarendelét és tanügyi uralmát elnevezték. Ugyanekkor pedig Szebenyei József Pesten lézengett, szegény, egyik kiskorcsmából a másikba dülöngött az éhségtől és egyik kávéházi pincért a másik után „vágott meg” csekélyszámu, soha vissza nem fizetendő ezüstkoronák erejéig. Apró honorariumokat kapott a szépirodalmi lapoktól angol és amerikai cikkeiért és ebből tengődött harmadmagával, feleségével és apró gyermekével.

Mert Szebenyei Amerikából jött, ahol gyermekkorát és ifjúkorát töltötte. Magyarországból kivándorolt zsidók gyermeke volt, tudott jól magyarul és angolul és nekünk örök rejtély maradt, hogy mi késztette őt elhagyni a boldog Amerikát. Ha Angliából vagy Amerikából nevesebb emberek jöttek: művészek, politikusok, vagy mozgalmi emberek, szufrazettek például, Szebenyei József oda-szegődött melléjük és néhány font vagy dollár fejében boldogan kalauzolgatta őket.

Ilyenkor feljött az ujságírók klubjába, leült a baccaratasztalhoz és kipirosodott arccal és reszkető kezekkel várta a jó Sorsot, amely egy ideig incselkedő játékot tűzött vele. Nyert, nyert és fantáziáját tarka álmokkal szinesítette a játék ördöge. Már föl akart állani, de ilyenkor amerikai méreteket rajzolt eléje a csabos játékkisten, továbbra is a játékasztalra helyezte a nyert pénzeket váltott szines zsetonokat, már autóra gondolt, saját ujság-palotára, amikor a szerencse megfordult.

Rendszerint pincértől vagy ujságírótól kölcsönkért koronákkal hagyta el a klubot.

Ilyen fiu volt ez a Szebenyei Jóska, aki Rooseveltet is tolmácsolta, amikor annak idején Magyarországon járt a fehérőgu, buldogg-képű exelnök. Akkor történt meg vele, hogy Mikszáth Kálmánhoz együtt mentek fel: Roosevelt, a fia és Szebenyei Jóska a nagy palóc, Reviczky-teri lakására.

— Kedves kolléga ur, — kezdte Szebenyei — elhoztam önhez Roosevelt urat, az Egyesült Államok volt elnökét, ezredest és kiváló oroslánvadászt. Azt mondta, hogy angol fordításban olvasott öntől egyet és mást és meg akarja önt ismerni. Kedves kollégám, ebből az alkalomból kérdem önt: miért nem velem fordította az írását.

Mikszáth minden kedélyeskedés nélkül, komolyságot szinelve így felelt:

— Kolléga ur — mondja meg Roosevelt urnak, üdvözlöm és sok szerencsét kívánok oroslánjaihoz. De mondja meg neki azt is, hogy magában nagy bakot lött.

Akkor Szebenyei könyörgésre fogta a dolgot és arra kérte Mikszáthot, feleljen más valamit. Az író megtette ezt a szivességet és néhány udvarias szó után a látogatásnak vége lett.

Azóta Szebenyeit incselkedő „palócnak” szőlították.

A háboru elején eltűnt Pestről és az első években cikkeket írt angol ujságokba Tisza István, főleg a németek ellen.

Azóta semmit nem lehetett hallani Szebenyei Jóska-ról. Most ime előkötorta őt a „Friss Ujság” és európai, sőt világhírű férfiut csinál belőle: Scotus Viator.

Szegény Szebenyei, ha megtudja, bizonyára tiltakozik ellene. Miért nem hagyják őt nyugodtan élni, miért ne mehessen egyik londoni Képes Világlaptól a másikhoz, vagy egyik newyorki New York-kávéházból a másikba, részint írói babérokat, részint shillingeket gyűjteni. Hagyjanak békét neki, kérem!

Mac Leon

Elmozdítottak állásából egy detektivel

Ludovic Sabou államrendőrségi detektiv sorozatos visszaéléseket követett el

(Kolozsvár, június 15. Az Uj Kelet tudósítójától.)

Tegnap este hatalmas botrány játszódott le a volt Wesselényi-utcában lévő Demokrácia-vendéglőben. A botrány előidézője Ludovic Sabou detektiv, a kolozsvári államrendőrség tagja, aki nagyobb társasággal mulatott a helyiségben és közben cigarettát rendelt. Szerlicsek István pincér egy doboz Regale-cigarettát adott át a detektivnek, de kérte, hogy fizesse ki. Sabou erre arculütötte a pincért és ezzel olyan botrányt kavart föl, hogy el kellett hagynia a helyiséget.

Goldstein Herman, a vendéglő tulajdonosa jelentést tett az esetről a rendőrségen. Kihallgatásakor elmondotta, hogy Sabou állandóan visszaélt hivatalos hatalmával. Azon a címen, hogy detektiv, szüntelenül zsarolta a pincéreket. Naponta vásárolt tőlük cigarettát, evett-ivott, de sohasem fizetett. A büfféből a legjobb falatokat becsomagoltatta magának és hazá is küldette. Gyakran megtette azt is, hogy mulatott valakivel, feltucatjával rendelte a pezsgőt és amikor a társaság már nem tudta ellenőrizni, egy-két üveg sampányt elvett az asztalról. A pezsgővel visszament a tulajdonoshoz és kényszerítette, hogy darabonként száz lejért visszavásárolja.

Az utóbbi időben többször megtörtént, hogy állítólagos detektivek lépten-nyomon zaklatták a járőreket indokolatlan igazoltatásokkal. Kiderült, hogy Sabou is résztvett ilyen igazoltatásokon és többször megtörtént, hogy előállított embereket a központi kapitányságra s bár ott kellően igazolták magukat, nem engedte őket szabadon, sőt napokig berendelte jelentkezésre. Többébe között Izsák-testvérek cég egyik tulajdonosát is leigazoltatta s bevitte a kapitányságra. Utközben és a rendőrség épületében állandóan lezsizdózta a kereskedőt, aki csak Sabou felettesének közbelépésére szabadult ki.

Sabou ellen hivatali főnöke is kifogást emelt, mert hanyagul látta el hivatalát. Sose járt be pontosan s a rábizott ügyeket lelkiismeretlenül végezte. Különböző kifogásokkal napokig nem jelentkezett a bünyügyi osztályon, amelyhez állandóan jöttek a panaszok ellene. A megindított vizsgálat során a Sabou ellen felhozott vádak mind beigazolódtak és ezért Meszesán Traján rendőrkapitány, a bünyügyi osztály főnöke, Sabou Ludovicot a rendőrtisztlet kivánságára elmozdította s elbocsátotta a rendőrség kötelékéből. Állását már be is töltötték.

Sósav

E c e t s a v

Kénsav

börgyártáshoz szükséges vegytermékek, Meister Lucius és Badische anilinek nagy tételben érkeztek

Kaimár Áruforgalmi R.-T.

fűszer-, festék- és gyarmataru kereskedés engros és detailosztályába Cluj, Str. R. Maria (Deák F.-u.) 42

TUNGSRAM

A legjobb villanykörte Mindenütt kapható!

KÖ

A mo

Talán a művelését legk a produktiv te a dolgot. Lege magukat teljes mindmáig term európai, de leg Wagner és Ptiv zenei képes Mendels ohn-B bach, újabban ler hatalmas te Sokkal fi speciális zsidó nagy zsidó me jezési módhoz, záilleszkedési f mindenesetre é peramentum és tivumok szövé tásokat csak eg meg, köztük a nagyszámu nép ságánál. Ez ut olyan, amit a zsidó szöveget

A zsidó z golt kutatóterü nemzeti gondol a mozagalom, a szerezni a zsidó felé ágazó töre nak, amely a s Ezek a törekre nemrég alapito kenységébe. Err got mond el egy zongoraművész, refrázisaiban p ösi zsidó népd

Körülbéli és energiával d sán, — mondja Oroszországban. moszkvai zenei dr. Dimitrows zsidó zeneszerző legjelentősebbek és Levin, aki s darabokat, kam zsidó témák fel választásuk in mint a zeneek kompozíciókból korlátlan odaad

De nemo gyelmet maga és különös figy rünk az Ameri azt a célt tüzte gyen a zsidó z muzsikában tül kus és melódik nélkül. Ezen a tav Mahler, aki hasonlatosságot iokkal.

Mostanab a zsidó zene tö komponista, V zsidó operán d régiben szellem irt egy Svájcbá teményhez. A lására alakult most kiirni és közönség figye és fokozni. Az gyűjtemény jel sebb a varsói munkája. Sok séret nélkül k keleti zsidók le „Die Zeit” cím A keresz tisztelője a zsid

KÖNYVEK

A modern zsidó zene

Talán a zene az a kulturterület, amelynek művelését legkésőbb kezdték meg a zsidók, ha a produktív tevékenység szempontjából nézzük a dolgot. Legelőször a szavak kultuszára adták magukat teljes energiával, a költészetre, amely mindmáig termékenyítő hatással volt a közép-európai, de leginkább a német litteraturára. Wagner és Pfitzner tagadták a zsidók produktív zenei képeségét, de ezt a megállapítást már Mendelsóhn-Bartholdy, Bizet, Meyerbeer, Offenbach, utabban pedig Goldmark és Gustav Mahler hatalmas tehetsége alaposan megcáfolta.

Sokkal figyelemreméltebb kérdés, van-e speciális zsidó nemzeti muzsika. Az, amit egyes nagy zsidó mesterek alkottak, az európai kifejezési módhoz, formához és stílusban való hozzáilleszkedési folyamatból keletkezett, amiben mindenesetre érvényre tudott jutni a zsidó temperamentum és egészen különleges érzelmi motívumok szövődtek bele. Sajátos nemzeti alkotásokat csak egyes templomi énekek őriztek meg, köztük a monumentális „Kol Nidre“ s nagyszámú népdal a keleti szláv államok zsidóságánál. Ez utóbbiak között azonban sok az olyan, amit a gazdanéptől vettek át és csak zsidó szöveget szereztek az idegen zenére.

A zsidó zenei folklorizmus eddig elhanyagolt kutatóterület volt. Csak legújában, a zsidó nemzeti gondolat felelevenedésével indult meg a mozgalom, amely modern sajátosságot akar szerezni a zsidó zenének. Ez a mozgalom többfelé ágazó törekvése egy fiatal művészcsoportnak, amely a szláv Keleten és Amerikában él. Ezek a törekvések szorosan bekapcsolódnak a nemrég alapított zsidó zenekutató intézet tevékenységébe. Erről a mozgalomról sok érdekes dolgot mond el egyik tanulmányában az ismert bécsi zongoraművész, Julius Wolfsohn, aki bájos parafrazisaiban produktív módon használta fel az ősi zsidó népdalokat.

Körülbelül két év óta lázas igyekezettel és energiával dolgoznak a zsidó zene kitejesztésén, — mondja Wolfsohn tanár — különösen Oroszországban. Nemrégiben Bécsben járt a moszkvai zenekertület zsidó osztályának vezetője, dr. Dimitrowsky, aki sokat beszélt a fiatal zsidó zeneszerzők teljesítményeiről. E téren a legjelentősebbek közé tartoznak Miller, Gniessin és Levin, aki szimfóniákat, dalokat, zongoradarabokat, kamarazenét komponálnak eredeti zsidó témák felhasználásával. És noha a téma-választásuk inkább az érzelmenek felel meg, mint a zeneelméleti analízisek, ezekből a kompozíciókból mégis valódi tehetség árad, korlátlan odaadás és modern szellem száll belőlük.

De nemcsak Oroszországban keltett figyelmet maga iránt a zsidó zene. Sok hatalmas és különös figyelmet érdemlő zenei művet ismerünk az Amerikában élő Ernest Blochtól, aki az a célt tűzte maga elé, hogy új stílust vigyen a zsidó zenébe s a zsidóság szellemét muzsikában tükröztesse vissza a külső: ritmikus és melodikus elemekhez való tekintet nélkül. Ezen az úton haladt már előtte is Gustav Mahler, annak szimfónikus témái sok külső hasonlatosságot mutatnak egyes chaszid népdalokkal.

Mostanában fejezi be Max Graf professzor a zsidó zene történetét, a nagytehetségű bécsi komponista, Vilhelm Gross pedig egy nagy zsidó operán dolgozik. Gross egyébként nemrégiben szellemes és finom megérzésű kíséretet írt egy Svájcban megjelent zsidó népdalgyűjtéshez. A zsidó zene kutatására és kultiválására alakult bécsi intézet pályázatát akar most kiírni és más propagandával is akarja a közönség figyelmét a zsidó zene felé irányítani és fokozni. Az utóbbi időben sok zsidó dalgyűjtés jelent meg, ezek között legértékesebb a varsói Kippniss és a zágrábi Hirschler munkája. Sok zenei értékű dal jelent meg kímélet nélkül Kaufmann gyűjtésében „A keleti zsidók legszebb dalai“-ban és az amerikai „Die Zeit“ című zsidólap zsidó zenerovatában.

A keresztény Maurice Pavel, aki lelkes tisztelője a zsidó zenének, zenekari partitúrát

írt a „Kadisch“ és az „An alte Kasche“ dalmához és azt Bécsben elő is adatta. És hogy Pavel érdeklődése a zsidó zene iránt nem csökkent, legújabb műveivel, a Szombati Dalok (zemiroth) sorozatával bizonyította be. Az ugyancsak nem zsidó Prokofzewtól most jelent meg egy heber ouverture, mely zsidó népdalokon épült fel.

Hatalmas munkát végzett a zsidó zene terén a Palesztinában élő zenehistorikus, dr. Idelsohn. Az ő gyűjtésényei, de különösen az óheber templomi énekek terén végzett kutatásai óriási lépést jelentenek a zsidó zene ősforrásának feltárása felé. E kutatások eredményei legközelebb megjelennek és kétségtelenül alapvető anyagot fognak szolgáltatni annak bebizonyítására, hogy a liturgiai zene szoros összefüggésben van a zsidó népi karakterrel.

Ujraéledt régi írások. Régi, ritka könyvek, kéziratok újra való kiadására vállalkozott egy Nagykarolyban élő fiatal tudós, Juda Ehrenreich, Holleschau volt rabbija. Szorgos utánjárással, gondolt rendezte sajtó alá Szaadja gaon tizenhárom magyarázó formuláját, amelynek segítségével a Tóra sok homályos helye értelmezhető. A gáonnak ezt a munkáját az oxfordi egyetem könyvtárában talált kézirat alapján adta ki. Ehrenreich a fölötté érdekes irást magyarázatokkal és szelvényekkel ellátva bocsátotta közre. A második írás a tibériasi hajósok templomának esetéről szól, amint azt Jakob be Rav megírta és egyben magában foglalja a Tibériasi Purim című iratot is, amely egykor ugyan megjelent nyomtatásban, de azóta újabb kiadás nem látott napvilágot. Nagyobb munka a Rasira írott „Pardesz könyv“, háromszázhatvan oldalon. Ez a mű néhány hét múlva elhagyja a sajtót és a zsidó tudományos irodalom részévé válik.

* Idelsohn zenegyűjtésényei kapható az Uj Kelet könyvosztályában.

Prágában bolgár köztársasági kormány alakult

Sztambulinszky csapatát körülzárták Szófiát. A főváros lakosságát a kiéheztetés fenyegeti. Cirill herceg és Ferdinánd excár udvarmestere Szófiába utazott

Hivatalos jelentés Sztambulinszky elfogatásáról

Prága, június 15. Az itteni bolgár követség szerint Bulgáriában és Bulgária felé az utazási forgalom minden korlátozástól mentes. Azok a hírek, amelyek a bolgár viszonyok bizonytalanságáról és az idegen vagyonok veszélyeztetettségéről szólanak, rosszindulatu kórhalmányok. Az új kormány közli, hogy a Sztambulinszky híveinek ellenállását végleg megtörték.

Hir szerint a Csehszlovákiában tartózkodó Ferdinánd volt bolgár király udvarmestere, valamint Cirill herceg, Boris király fivére Szófiába utaztak.

Azt hiszik, hogy Ferdinánd Szófiából üzenetet vár és azután odautazik.

Daskaloff, a Sztambulinszky-kormány egyik volt tagja Prágában kijelentette, hogy az igazi bolgár kormány most Prágában tartózkodik, ahol proklamálták a bolgár köztársaságot.

Ez a kormány közölte volna az európai kormányokkal, hogy Bulgáriában rövidesen helyreáll az agráriusok uralma.

Bukarest, június 15. A fővárosban oly hírek terjedtek el, hogy Sztambulinszky párthíveinek sikerült Szófiát izolálni, úgy hogy a város élelmezése nagy nehézségekbe ütközik. Állítólag a kormány már fel is szolgáltatta a város lakosságát, hogy az élelmiszerekkel takarékoskodják.

Az „Aurora“ interjú közöl Oboff volt földmívelésügyi minisztertől, aki reméli, hogy rövidesen visszatérhet Bulgáriába és átveheti tárcája vezetését.

A kormány

Oboff tartózkodási helyét Targu-Juilban jelölte ki.

Amennyiben Oboff nem akar e városba költözni, akkor tartozik az országot elhagyni. Oboff két napi haladékat kért, hogy Konstancában lakó rokonaitól

lomban nagy jelentősége lesz. Az utolsó kiadás óta majdnem másfél évszázad telt el. A fiatal tudós legközelebbi kiadványai között ott találjuk Abud Racham művét, továbbá Orchat Chajim című sokat idézett levantei munkát. A művek megrendelhetők az Uj Kelet könyvosztálya utján is.

Halmágyi Mária: Fehér virágok. (Versek. Az „Erdélyi Magyar Lányok“ kiadása.) A kicsiny, szegényes kiállítású füzetben erős költői egyéniség nyilatkozik meg. Abban a negyvenegynéhány versben, melyet Halmágyi Mária a kis füzetben közöl, csak elvétve találunk egy-egy olyan verset, mely teljesen harmónikus költői alkotás erejével tud hatni, de mindegyik versében van egy-egy sor, egy gondolat vagy megérzés, mely meglepő erővel tudja megkapni az olvasót. Abból, hogy verseiben nagyon sokat viaskodik a halállal és az életet sokszor rezignált és mégtöbbször kirobbanó keserűséggel nézi, arra kell következtetni, hogy fiatal íróval állunk szemben, viszont mondanivalóinak bőségéből és szép formakészességéből biztosan számíthatunk rá, hogy Halmágyi Mária nevével még sokszor fogunk találkozni az erdélyi szépirodalom terén. Akik szeretik a verseket, azok örömmel fogják olvasni a kis kötetet.

Kabbalisták és csodatevők. Tizenhét izgalmasan érdekes történet: a Gólem megalkotójának legendás alakja, a Homunkulusz torz és ideg-tépő története, a Kabbala jámbor követőinek istenfélő cselekedetei, látomásai és megsejditései, a messiási ígért, látomások, szellemek és démonok csodálatos világa elevenedik meg abban a kötetben, amely „Kabbalisták és csodatevők“ címen most jelent meg a Kadima kiadásában. Ára 24 lej, portómentes küldéssel 29 lej. Sokolov: „Uj zsidó“ című művével és Salom Alajchem vidám regényével, a „Leégett nemesek“-kel együtt portómentesen 52 lej. Megrendelhető az Uj Kelet könyvosztályától.

pénzt kaphasson, azután Bécsbe fog utazni. A kormány hozzájárult a volt bolgár miniszter e kéréséhez.

Róma, június 15. A bulgáriai események élénken foglalkoztatják az olasz kormányt. A szófiai olasz követ legközelebb Rómába érkezik, hogy Mussolinivel az új bolgár helyzetet megismertesse.

Az olasz kormány diplomáciai tárgyalásokat folytat a francia kormánnyal

abban az irányban, vajjon célszerű volna-e a bolgár eseményekkel szemben közömbös álláspontot elfoglalni.

Szófia, június 15. A bolgár távirati iroda jelenti: Sztambulinszkyt Szlavovika közelében Goolak faluban elfogták.

Az iparfelügyelőségek új beosztása. Megírtuk, hogy az iparügyi miniszter átszervezte az iparfelügyelőséget, több iparfelügyelőséget megszüntetett és két új kazánfelügyelőséget szervezett. A kolozsvári iparfelügyelőség most hivatalosan közli, hogy az iparfelügyelőség Monostori-ut 24. szám alatti helyiségében kibővített működési körét megkezdte. Hatásköre Aranyostorda, Kolozs, Szolnok-doboka, Szilágy, Bihar, Szatmár és Máramaros megyék területére terjed ki. A felügyelőséget Petrovici Constantin, Hossu Alexandru és Frank Rudolf mérnökök vezetik. Ugyancsak június elsejei hatállyal két új kazánfelügyelőség kezdte meg működését. Az egyik, nagyváradi székhellyel, Torontál, Temes, Krassószörény, Hunyad, Arad, Bihar, Szatmár, Máramaros megyékre kiterjedő hatáskörrel, a másiknak, amelynek székhelye Kolozsváron van, a többi erdélyi megyék területére terjed ki.

* Székrekedés. Korányi tanár, az országos igazságügyi orvosi tanács néhai elnöke, megállapította, hogy a Ferenc József keserűvíz gyors, biztos és enyhe, fájdalom nélkül ható természetes hashajtó. (4)

Marhovits P. ékszerész !
Cluj-Kolozsvár, Vesselőny-utca 20. sz.

Arany- és ezüst-ékszerek, kinaezüst és ezüst dísz tárgyak választéka. Szolid és pontos kiszolgálás. Tört aranyat, ezüstöt, brilliánt legmagasabb napi áron veszek.

bizonyára nyugodtan Képes Vinyorki Newyorki babérokat, kékét néki, Mac Leon

ól egy

rtív sorozatos

tudósítójától.)

átszódott le a mokrácia-venudovic Sabou rség tagja, aki helyiségben és licsek István at adott át a se ki. Sabou ett olyan bottt hagynia a

églő tulajdo-

rendőrségen-

gy Sabou ál-

lmával. Azon

entül zsarolta

tőlük ciga-

izetett. A bűf-

magoltatta ma-

krán megtette

feltucatjával

társaság már

árveng sampá-

szögvel vissza-

zerítette, hogy

ásárolja.

ör megtörtént,

en-nyomon zak-

n igazoltatások-

résztvevett ilyen

megettént, hogy

i kapitányságra

magukat, nem

okig berendelte

sák-testvérek cég

tatta s bevitte a

a rendőrség épü-

kereskedőt, aki

elépésére szaba-

önöke is kifogást

l hivatalát. Sose

gyeket lelkiisme-

ző kifogásokkal

ünügyi osztályon,

panaszok ellene.

án a Sabou ellen

azolódtek és ezért

itány, a bűnügyi

ot a rendőrtestü-

s elbocsátotta a

ását már be is

a v

Kénsav

termékek, Meister

gy tételben érkeztek

almi R.-T.

ereskedés engros és

maria (Deák F.-u.) 42

obb villanykörté

enüti kapható

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi bányászati zsidóság napilapja.
Az Uj Kelet cikkeinek átmozgását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.
Előfizetési árak: Egy hónapra 60 lej, negyedévre 170 lej, félévre 320 lej, egész évre 620 lej.
Felelős szerkesztő: **Marion Ernő dr.**

— Lemondatták a bukaresti iparkamara alelnökét. Bukarestből jelentik: A kereskedelmi és iparkamara tegnapi gyűlésén követelték Orghidán alelnök lemondását, aki az uszortörvény elleni akcióban a kereskedők érdekeivel ellentétben járt el. Orghidán Hagit Theodorache, a kamara alelnöke is szolidárisnak vallotta magát és lemondott. Az alelnök lemondását nem fogadták el.

— A bánáti határ. Bukarestből jelentik: A bánáti határok végleges megállapítására kiküldött szövetséges bizottság június végén kezdi meg munkáját. A Románia és Jugoszlávia részéről kiküldött delegátusok személyében változások történtek.

— A városi tanács megrendelte a vizorákat. Megírtuk, hogy a városi tanács 1500 vizorát rendelt a Magyar Fém- és Lámpaarugyár-nál, hogy az órák segítségével a vízfogyasztást eredményesen ellenőrizhessék és ezáltal is tetemesen növelje a város vízellátásából folyó jövedelmet. Eddig a vizorák ügyét nem lehetett elintézni, minthogy a költségvetésben erre nézve semmiféle tizedet nem mutatkozott. Az utolsó tanácsülésen azonban úgy határoztak, hogy a vízművek kibővítése és rendbehozására előterjesztett összeg keretén belül a vizorákra szánt vételdíjat is el fogják intézni.

— Visszaélnék a bözdüjfalusi zsidók nevével. Panaszos levelet hozott ma hozzánk a posta. A bözdüjfalvi zsidó hitközség, — amelynek tagjai tudvalevőleg székek és szombatos hitről tértek át a zsidó vallásra, — panasolja, hogy mincsem temploma. Az elmúlt héten közgyűlést tartott a hitközség, amelyen elhatározták, hogy gyűjtést indítanak templomépítési célra. Időközben arról értesültek, hogy egy Müller Jakab nevű szélhámos visszaélve a hitközség nevével, könyv- és iradományokat gyűjt és ezen a címen már nagyobb pénzüsszeget sikerült szereznie. A bözdüjfalvi zsidó hitközség annak közlésére kér bennünket, hogy a nevében könyv- és iradományokat gyűjtő Müller Jakabot a hitközség nem ismeri és ennél fogva megbízást sem adhatott neki a gyűjtésre. A hitközség arra kéri az erdélyi zsidókat, ha jelentkeznek náluk a csaló, adják át a rendőrségnek és gondoskodjanak arról, hogy a bözdüjfalvi hitközség részére adományozott összeg valóban el is jusson a nagy inséget szenvedő hitközséghez.

— A népszövetség és a romániai magyar kisebbség. Budapestről jelentik: A kormány megállapítja azt a hirt, hogy a brüsszeli konferencián a Romániában élő magyar kisebbségek ügyében döntés történt. Ebben a kérdésben a népszövetség határoz június 29-én.

— Egy festő halállal fenyegette meg Bratianut. Bukarestből jelentik: Magnificentiu festőt tegnap bíróság elé állították, mivel a miniszterelnököt levélben halállal fenyegette meg. Az orvosi vizsgálat alapján az ügyész eljuttatta a vádat. A festőt a marcúai menhelyre szállították.

— A középiskolai tanárok sérelmei. Bukarestből jelentik: A középiskolai tanárok országos kongresszusa tegnapi ülésén határozati javaslatot fogadott el, amelyben visszautasítja a Curba Lescu által készített fizetésrendezési javaslatot és elhatározta, hogy a magánvizsgálatokon nem vesz részt, szeptember 1-től fogva pedig nem tartanak előadásokat a költségvetésen felül felállított osztályokban, nem vállalnak pótorákat és magániskolákban sem tanítanak.

— Huszonégy lejt helyett tizenhármat kapja meg a „Kabbalisták és csodatevők“-et, ezt a páratlanul érdekes, fantasztikus történetekkel zsufolt kötetet, ha egyszerre tíz példányt rendel belőle. Csoportoknak, hitközségeknek, iskoláknak egyúttal ritka alkalom ez, de egyesek is lényegesen olcsóbban jutnak ehhez a nagyszerű könyvhöz, ha tizen egyszerre rendelik meg az Uj Kelet könyvosztályától. Kétszáznyolcvan lejt helyett száznyolcvanért kapják, illetőleg százkilencven lejt beküldésével portómentesen, keresztöltés alatt, ajánlva küldi meg az Uj Kelet könyvosztálya.

— Kolozsvárra hozták a szatmári katonai okmányhamisítókat. Szatmárról jelentik: A szatmári állambiztonsági hivatal és a katonai parancsnokság, mint megírtuk, leszerelési igazolványokat hamisító társaságnak jutott a nyomára. Kiderült, hogy egy Kirvay nevű közkatona leszerelési igazolványokat gyártott, melyeket Molnár László vasuti hivatalnok segítségével bocsátott forgalomba. A vizsgálat utolsó napjaiban letartóztatták Krizsán László káplárt, aki többször felvett pénzt Molnár Lászlótól és azt Kirvayhoz továbbította. Krizsán is átküldték a kolozsvári VI. hadtest hadbíróháza. Az egyik katonaszökevény, Molnár János, akit a nyomozás kapcsán Szaniszlón letartóztattak, megszökött.

— Keresztény diákok budapesti világgongresszusa. Budapestről jelentik: A keresztény diákok világgongresszusa második nemzetközi kongresszusa csütörtökön nyílt meg a budapesti egyetemen. A nemzetközi kongresszuson számos budapesti egyetemi tanár. A diákok világgongresszusa képviselőit az összes európai államok kiküldöttéi rész vettek jelen meg. Közöttük voltak Csehország, Románia és Jugoszlávia delegátusai szezón kívül Esztorozság, Finnország, Lettország, Lengyelország, Szírnia, Kanada, az Amerikai Egyesült Államok, Japán, Délafrika és Délamerika kiküldöttéi is. A diákkongresszuson Nagy Iván elnök (Budapest) megállapította, hogy harmincegy ország kiküldöttéi gyűlt össze a nemzetközi kongresszusra azért, hogy a háború sújtotta Középeurópa ifjúságának segítéséről tíz napon át tanácskozzék. A külföldi delegátusok nevében Hoffmann Konrad (Genf), az európai diáksegítőakció genfi vezértitkára válaszolt.

— Hogyan kapott előleget egy párisi vigjátékíró. A párisi Gaité-színház igazgatójához egy napon beállt Martainville, az ismert vigjátékíró és ötezer frank előleget kér. A színházigazgató kerek nemet mond.

— Ha e hónap végén legalább két felvonást elhoz új darabjából, azonnal megkapja az ötezer frankot.

A szerző egy pillanatig gondolkodik, majd így szól: **— Helyes, de nem várom meg a harmincadikát, már huszadikán itt leszek: tíz napi időm van, nekem az untig elegendő, hogy megírjam a két felvonást.**

Ebben megállapodtak és a vigjátékíró huszadikán csakugyan meg is jelenik a színházgátonál, nagy kéziratcsomóval hófia alatt. Erre az alkalomra a színházigazgató meghívta magához Martyt is, a színház egyik első színészét. A szerző beáll egy ablakmélyedésbe, a kéziratát lapozva olvassa új darabját: színházgáton és színészigazgató pedig a kályha mellett hallgatja. Minden jelenet, minden párbeszéd kacajt, vidámságot kelt és a második felvonás végén a színész megindultan öleli át a szerzőt, száz előadást jósol a darabnak. A színházgáton boldogan fizeti ki az ötezer frank előleget és a szerző elmegy, ott hagyja az asztalon kéziratcsomóját. Egyszerre azonban a színész rémülten kiált fel: amint kezébe veszi a kéziratot, látja, hogy lapjai teljesen üresek, egyetlen árva betű sincs rajtuk és szerző az egész két felvonást rögtönzötte. Később aztán, fél év múlva, le is irta. De a megírt darab nem volt olyan jó, mint az, melyet üres papírról olvasott.

— Meghalt a volt közös pénzügyminiszter. Bécsből jelentik: Lovag Bilinsky volt közös pénzügyminiszter hetvenhét éves korában Bécsben meghalt.

A Solidaritatea a lefoglalt idegen vagyonok ügyében értekezletet tart. Június 23-án, szombaton délután a román bankérdekeltségek közös szerve, a Solidaritatea a kereskedelmi és iparkamara helyiségében az összes erdélyi gazdasági érdekeltségek képviselőit konferenciára hívta össze. A megbeszélés tárgya az ellenséges államok alattvalói vagyonának lefoglalásáról hozott törvény. Igen sok a jóvátétel javára lefoglalt vagyon ma már vétel vagy csere, vagy átírás útján román állampolgárok kezén van, úgy hogy ezek feltétlenül mentesítendők a lefoglalás alól. Az értekezleten megbeszéltek annak a memorandumnak a tartalmát, amely az erdélyiek vagyonát védi a lefoglalás ellen. Együttel meg fogják állapítani az érdekeltek kötelezettségeit a törvény szellemében.

— A szamosfalvi autószerencsétlenség. Röviden jelentette már az Uj Kelet, hogy tegnap délután súlyos kimenetelű autószerencsétlenség történt. A kolozsvári rendőrség három tagja hivatalos kiküldetésben Désen járt a Lőrincz-garázs egyik gépével. Visszatel az autó, melyet az egyik detektív vezetett, nyolc defekt után használhatatlan lett. A gépet Dengelegen hagyták és utasították a velük volt sofőrtanócot, várja meg, amíg Kolozsvárról eljön érte a garázs valamelyik sofőrje. A rendőrség emberei vonaton jöttek vissza és értesítésükre Lőrincz egy másik kezdősofőrt küldött Dengelegre. A kis fiú új gummit szerelt a kerekekre s negyedik sebességgel igyekeztek behozni a késedelmet. Szamosfalvánál egy gabonakereskedő kocsija jött velük szembe az országutat szelő fahidnál. Az autókapsolók szekrénye azonban nem működött jól, a fék is gyenge volt és így nem sikerült a gépvezető elengedte a kormányrudat, mire a kocsi nekiszaladt a hid korlátjának. A kocsivezető nyakcsigolyarepedést, a tarsa csak kisebb zúzódásokat szenvedett. Mindkettőjüket a kolozsvári klinikán ápolják.

— Házasság. Stein Ilonka és Szegő Lajos jegyesek Blaj.

— Kiosztják a cselédkönyveket. A kolozsvári bejelentőhivatal értesíti az érdekelteket, hogy az elkészült cselédkönyvek kiosztását június 18-án megkezdik. Hétfőn az A, B, kedden a C, D, K, szerdán az E, F, G, H, csütörtökön az I, J, L, M, pénteken az N, O, P, R, szombaton az S, T, U, V, Z betűkkel kezdődő névre kiállított könyveket adják ki.

— Lebontották a fellegvári sziklakapaszkodásokat. Már a múlt októberben felszólították a Fellegvár lakóit, hogy nézzenek más hajlék után, mert a sziklába vájt és deszkákból összetakolt viskókat a kolozsvári mérnöki hivatal lebontatja. Ezt a rendeletet két évszázad óta minden öt évben kiadták, mert a Fellegváron való lakás nemcsak életveszélyes az omladékos sziklakapaszkodás miatt, hanem egészségtelen és a közbiztonság szempontjából is kifogás alá esik. Ezekben az oduknak ugyanis nemcsak a különböző fertőző bajok, hanem a gyanus elemek is tanyára találtak. Emiatt tegnap délután Popovici Valér rendőrprefektus rendeletére nagy rendőri készütség szállott ki a Fellegvári-utra, ahol Orlescu Constantin komiszár vezetésével megszállták a Fellegvár szikláit és a deszkákból eszká-bált kunyhók és barlangok lakóit felszólították, hogy a városi tanács rendeletének tegyenek eleget s hagyják el a Fellegvárt. A rendőrség megjelenése nagy ribilliót okozott a Fellegvár lakói között. Ezeknek legnagyobb része kóbor cigány, akik verejtékes munkával évek során építették fel sárból és innen-onnan összehordott deszkákból, gerendákból kalibáikat. De a Fellegvár legmagasabb sziklán rendes foglalkozása, jobb sorsra érdemes emberek is laknak. Minden siránkozás ellenére a szigorúan megismételt parancs értelmében maguknak a földönfutóknak itélt barlanglakóknak kellett a sárpalotákat lerombolniuk.

— A meggyilkolt budapesti viceházmester garderobja. Budapestről jelentik: A Kristóftéri gyilkosság ügyében a rendőrség már több tanút kihallgatott. A gyilkosok személyéről eddig semmi biztosat nem tudnak. Bácsi György viceházmester életéről rendkívül érdekes adatok jutottak nyilvánosságra. Bácsinak nagyon sok férfi barátja volt. Mindig választékos ruhában járt, alakja nőies volt, senkisémet sejtette róla, hogy egyszerű viceházmester volt. Ládájában több kitűnőszabású ruhát, selyemingeket, selyemalsóruhákat, selyemharisnyákat és piperecikket találtak. Biztosra veszik, hogy barátai ölték meg. Feltűnő, hogy Bácsinak tizenkilenc gyűrűje eltűnt. A rendőrség megállapította, hogy a gyilkosok már napok óta figyelték a terepet. A rendőrorvosi vizsgálat szerint a halált nem a Bácsi nyakára hurkolt nadrágszíj, hanem az orrcsont és a szemüreg között lévő késszurás okozta. A rendőrség még senkit nem tartóztatott le.

*** A hölgyek jelszava:** Brázay Najád arc-krémet és poudert használjunk, mert ez a legjobb és mindenütt kapható.

*** Elegáns tavaszi ruhákra legújabb divatu** himzések divatlap szerint gyönyörűen készülnek a „Mühimző szalonban“ Str. Memorandului 15. (v. Unió-u.) Ugyanott plisszírozás, gouvrirozás minden nagyságban.

Iac
na és a márka.
ban
Uj Kelet tudósít-
ak mutatkozik
k. A lej szilár-
vizákban némi
vekedése észlel-
gben. A magyar
mint belföldön
i 8-as árfolyam-
s kinálat van
nényezte, hogy
tnek. A német
ol már elérte az
gyar koronában
k Kolozsvárt:
ronát,
koronát,
kot,
kot,
t,
márkát.
5-én:
272, London 920,
ch 3600, Prága
Berlin 21.
a 30—40, léva
20, font sterling
1320, svájci frank
chma 410—450,
—200, Napoleon
1/2, magyar korona
0—600, lengyel
Berlin 50—51 1/2,
na 2575—2570,
82—2580, Prága
7-50, Belgrád 620
rsó 75—75, Bécs
0.
0, London 495000,
Zárich 19100, Bécs
1940.
70, Newyork 1573,
a 4710, Bukarest
nt hivatalos árfo-
lej 34 1/2—37 1/2,
ka 655—700, olasz
437—449, szokol
20—1255, osztrák
50—7800, dollár
980—920.
június 17-én 9 és 12
ahol üzemből lát-
rt. Perry, Regele
.....
kérdőjegyzékét
ncia minisztertanács
doni francia nagy-
rdőjegyzék tárgya-
.....
babylonin!
tudja!
.....
Telefon 494
.....
agyona,
emélyesen
nyent. oo
.....
visszaveszünk.
.....
ruház
és papirkereskedés
u Viteazul

Eredeti gyári árak! Eredeti gyári árak!

„HELIOS“
kötött-szövött árugyár lerakata
Cluj, Piața Unirii
(Fötér)
7.

Óriási választék kötött és szövött árukban, harisnyák és keztyükben!

Budapest Berlin

GYERMEK ÉS SPORT-KOCSIJAI NAGY KÉSZLET MIATT MÉLYEN LESZÁLLÍTOTT ÁRBAN

FISCHER ALBERT ÉS TÁRSA
CLUJ, CALEA REGELE
FERDINAND
61

Berlin Budapest

Mégsehol és soha
nem voltak kaphatók
készen olyan kítőnő
öltönyök,
felöltők,
1433 **fiuruháak,**
mint most
KATZ és MENDEL
cégnél Cluj, Fötér 10. szám.
Szövetek nagy választékban.

RÓTH cipész

CLUJ,
Str. St. O. Iosif

volt Szép-utca

Róka, kelme, szőrmefestés
és vegytisztítás a legszebb kivitelben a

„KRISTÁLY“-nál
Cluj. — Telefon 500.

Bővebb felvilágosítás az összes fiókban.

KÖZGAZDASÁG

Elkészültek a Hitelező Védőgyelet alapszabályai

A védőgyelet feladatai, az igazgatóság hatásköre, az egyezségek módjai

(Kolozsvár, június 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Romániai Hitelezők Védőgyelete ma a kereskedelmi és ipari élet egyik legaktuálisabb kérdése. Az alapszabályokat a kereskedelmi és iparkamara most készítette el. Az egylet célja — az alapszabályok szerint — a tisztességes kereskedelem hitelezői érdekeinek általános védelme, minden nyereszkeskedési szándék és anyagi törekvés kizárásával. Az egyesület különös figyelemmel kíséri az országban lévő egyes kereskedelmi és ipari vállalatok működését, évi jelentéseiket és zárszámadásait és az egylet tagjai számára az egyes vállalatokról szigorúan bizalmas információkat ad. Az egylet az információkért azonban csak erkölcsi garanciát vállal, az anyagi szavatosság kizárásával.

A védőgyelet feladatai

Az egylet célja — az alapszabályok szerint — továbbá az iparvállalatok és kereskedőknek, mint hitelezőknek minden irányu közvetlen vagy közvetett vagyoni érdekeit megoltalmazni, konkrét érdekközvetítések esetén a hitelezők és adósok között egyeztetni, fizetések megszüntetése esetében illetve csődön kívüli kényszerregezés és csőd esetén a tagok közös érdekeit megvédeni és a közös adósok kijátszási szándékait megakadályozni, egységeket előkészíteni és létrehozni.

Az együttes eljárás magában foglalja különösen a közös képviseltetést a csődben és a csőd vagy csődön kívüli kényszerregezés folyamata alatt, a közös és közvetlen képviseltet a hitelezők összjevitelénél, a törvényes eljárás gyors keresztülvitelét, a család vagy vétkes bukást elkövetők elleni büntető eljárást, szóval mindazon peres és perek kívüli lépéseket, melyek fizetésbeszüntetések esetén a hitelezők közös érdekében szükségesnek mutatkoznak, végre haladék adását és egyezségeket kötését leengedéssel vagy anélkül.

Tagfelvétel

A tagok felvétele csak előzetes információk alapján történhetik. Évi tagsági díj 600 lej. Az egylet a székhelyén kívül helyi csoportokat és kirendeltségeket állíthat föl. Külföldi honosok az egylet tiszteletbeli tagjaivá nem választhatók.

Az egylet kifelé való képviseltet az igazgatóság vállalja. Hatáskörébe tartozik különösen az egyleti ügyész, kereskedelmi intéző megválasztása és tiszteletdíjának megállapítása, egyéb tisztviselők kinevezése és járandóságai megállapítása, új tagok felvétele, az egylet folyó ügyeinek ellátása és a közgyűlés összehívása.

Az igazgatóság hatásköre

Igazgatósági ülések az alapszabályok 10-ik pontja szerint legalább is három havonként tartandók. Öt igazgatósági tag, vagy egy hitelezői csoport kívánatára azonban az ülés mindig egybehívandó. Amennyiben az igazgatósági ülésen határozatképességhez szükséges számú igazgatósági tag meg nem jelenik, úgy az újabb összehívott igazgatósági, az előző napirendre nézve és a megjelent tagok számára való tekintet nélkül, határozatképes.

Ervényes határozathozatalhoz legalább 3 igaz-

gatósági tag és ha egyleti tag kizárásáról van szó, az igazgatóság legalább egyharmadrészének jelenléte szükséges. Az egyleti ügyész és kereskedelmi intéző az ülésre mindig meghívandók, utóbbi csak tanácsadó szavazattal bír. Szavazategyenlőség esetén az elnök dönt.

Az igazgatóságnak kötelessége minden egyes egyleti tag utján, vagy egyébként tudomására jutott fizetésbeszüntetésről az összes tagokat haladéktalanul értesíteni és az érdekelteket egyidejűleg egy gyűlésre meghívni, kik ezután is a hitelezői csoportot képezik.

Az igazgatóságnak joga van az összetagokat időnként értekezletre hívni egybe, amelyen a tagok az egylet ügyeit megvitatják. Az értekezlet határozatai, mint indítványok, az igazgatóság elé terjesztendők.

Végrehajtóbizottság

A hitelezői csoport meghatározza azokat a rendszabályokat, amelyek közös érdekekben fogantatandók és három-négytagú bizottságot választ, amelyen a csoport elnöke elnököl. A szükséges lépések folyamatba tételére az ügyész, vagy pedig akadályoztatás esetén a csoport által megbízott ügyvéd feladata.

A hitelezői csoport végrehajtóbizottsága a hozott határozatok kivitele fölött örököl, az ügyésznek kellő felvilágosítást nyújt és ezzel folytonos összeköttetésben áll. A végrehajtóbizottságok egyezségek előkészítésére és megkötésére is felhatalmazhatók.

Egyezségek

Az egyezségi hányad nagysága tekintetében az illető csoport határoz. Kikötöttik azonban, hogy a csoportnak ötven százaléknál kisebb kvótát elfogadni nem szabad. Kivételik a csőd és vis major esete (halálkozás, tűz vagy elemi csapások), de akkor is a csoport ülésén jelenlévő hitelezők többségének háromnegyedrészének szavazattöbbsége dönt a kisebb hányad mellett. Amennyiben kétség merül fel aziránt, vajjon a fenforgó eset vis majornak tekinthető-e, e részben szintén a jelenlévők többségének háromnegyedrészére dönt, de a határozatképességhez az érdekeltségi összeg legalább felének jelenléte szükséges. Amennyiben az ülésen az érdekeltség fele nem jelent volna meg, úgy ajánlott levélben nyolc napon belül új ülés hívandó össze, mely tekintet nélkül a megjelentek számára, határozatképes.

Az egyezés módjai

Valamely egyezés elfogadása, visszautasítása vagy időhaladék megadása tekintetében a hitelezői csoport egyes tagjai a többség határozatához csak az esetben vannak kötve, ha:

a) az ülésre szabályszerűen és annak megjelölésével hivatnak, hogy egyezségről vagy haladékról van szó. A meghívás szabályszerűnek tekintendő, ha a tag ajánlott levél, vagy vétives meghívó utján hivatott meg.

b) ha az egyezés elfogadására, vagy haladék megadására vonatkozó határozatot hoz oly ülésen, melyen legalább a tökérdeltség fele van képviselve, az ülésen képviselt többség szerinti kétharmad többség hozzájárult. Ha a csoport tökérdeltségének fele meg nem jelent, ajánlott levélben 8 napon belül új ülés hívandó össze, mely feltétlenül határozatképes.

Rothmann Márton szabókellékek és Cluj, str. Matia (v. Mátyás kir.-ulea) 2. sz. rövidáru raktára. Eladás nagyban és kicsinyben. Vidékimegrendeléseket postán eszközölk

Palma
Kaucsuktalp és kaucsuksarok
tartósabb a legjobb bőrnél!

Mégis csak CZINK fest, tisztít vegyileg legszebben, legolcsóbban Cluj

Ha az ajánlat e azon ajánlat felett cs a végrehajtóbizottságn

Ha valamely a ülésen meg nem jele a többséghez csatlako leti iroda által értesitása körül szükséges iroda intézkedik.

Azon tagok rész kívánják, az egyezség be és adandó ki.

Legközelebb a kényszerregezéségek k

A petróleumte

Ismeretes, hogy a ko latok között már hón leumtermékek árana kac harc következn csökkenésében, haner szüntetésében is jelen resti tudósítónk jelen tette a vállalatok kö áratok állapította me héz benzín 3 lej, vi 50 bani, pakura 2 lej 30 bani az állam kel kapcsolatban a azt a jogot, hogy a mennyiség egy har fölött rendelkezhesse mennyiséget azoknak osztó raktáraknak kiutalni, melyek net termékeket.

A vámdíjak

A „Monitorul Ofic nisztertanács által kormány nagyjábó ság általunk már széna kiviteli díját a zabszalmáét 7.0 5.000 lejben, a ro ben, a nádszövet leiben, a kasseinét anyag kétszázaléko redukálták.

Mozgalom a

ben a bankok betét vezethető vissza, ho zók jobban vélik kosztpenzre adják. tal, husz-huszonöt tadni a betéteket é emelni a banküzlet pénzintézetek Buke kosztpenz ellen, m országban és mielőt intézkedésre legye

* Bürger-g osztálya szállit mi és ásványolajmente

SI

Haggibbor

gibbor—Törékvés- meg. Bizonyos, zása szép küzdeh zést, amely elé gal tekint, Nagy egyik legkiválóbb mérkőzés félidejéb fétát. A mérkőzés versitetea országo

Victoria

játszották le a m hiányos csapatot

Pozsonyba

a Zsidó Labdaru rugó Szövetség v hatalmas küzdele lenül végződött.

Birák és

után 6 órakor a ujságírók csapata sok rossz kritika

* Strand

gyönyörű kivite áruházában Cluj ben és felszerelé

szabályai
égek módjai

kizárásáról van szó, harmadrészenek jegyzés és kereskedelmeghívandók, utóbbi Szavazategyenlőség

essége minden egyesként tudomására jut, szes tagokat halmaztelleket egyidejűleg ezután is a hite-

van az ösztagekat rbe, amelyen a tájék. Az értekezlet az igazgatóság elé

rehajtóbizottság határozza azokat a s érdekekben fogana bizottságot választ, kököl. A szükséges gyész, vagy pedig ort által megbízott

rehajtóbizottsága a t öröködik, az ügyész és ezzel folytonos ajtóbizottságok egyeztetésére is felhatal-

Egyezségek

egysége tekintetében tettek azonban, hogy l kisebb kvótát el a csőd és vis major csapások), de akkor telezők összesszerinti többsége dönt a ki-nyiban kétség merül b eset vis majornak a jelenlevők töke-dönt, de a határogi összeg legalább mennyiben az ülésen t volna meg, egy elül új ülés hívandó megjelentek számára,

gyezség módjai

adása, visszautasítása intetében a hitelezői g határozatahoz csak len és annak megje-ségről vagy haladék-bályszerűnek tekin- l, vagy vétives meg-

lea) 2. sz.

éseket postán eszközöl

oban Cluj

Ha az ajánlat elvettetik, újabb ülés ugyan- azon ajánlat felett csak a csoport elnökének, vagy a végrehajtóbizottságnak rendeletére hívandó össze.

Ha valamely ajánlat elfogadtatott, erről az ülésen meg nem jelent érdekeltek hitelezők, akik a többséghez csatlakozottaknak tekintetnek, az egy- leti iroda által értesítendő. A határozat végrehaj- tása körül szükséges teendők iránt az egyleti iroda intézkedik.

Azon tagok részére, akik ezt esetről-esetre kívánják, az egyezségi értékek külön szerzendők be és adandó ki.

Legközelebb az egyletnek a csődönkívüli kénszer egyezségek körüli szerepét fogjuk ismertetni.

A petróleumtermékek árának emelése. Ismeretes, hogy a kormány és a petróleumvállalatok között már hónapok óta harc dül a petróleumtermékek árának maximalása miatt. A ma- kac harc következményei nemcsak a termelés csökkenésében, hanem új kutatás furásának megszüntetésében is jelentkeztek. A kormány, buka- resti tudósítók jelentése szerint, részben teljesi- tette a vállalatok követeléseit s a következő új árakat állapította meg: Könnyű benzín 6 lej, ne- héz benzín 3 lej, világító olaj 3 lej, gépolaj 2 lej 50 bani, pakura 2 lej az iparvállalatoknak és 1 lej 30 bani az állami üzemeknek. Az áremelések- kel kapcsolatban a kormány fentartotta magának azt a jogot, hogy a belföldi fogyasztásra szánt mennyiség egy harmadáig a finomított készletei fölött rendelkezhessek. A kormány által fentartott mennyiséget azoknak az iparvállalatoknak és el- osztó raktáraknak fogja a kereskedelmi miniszter kintalni, melyek nem kaptak rendszeresen petróleum- termékeket.

A vámdíjak hivatalos megállapításai. A „Monitorul Oficial“ mai száma közli a mi- nisztertanács által jóváhagyott vámdíjakat. A kormány nagyjából elfogadta a fővám- bizottság általunk már ismertetett javaslatait és a széna kiviteli díját vagononként 10.000 lejben, a zabszalmát 7.000 lejben, az árpaszalmát 5.000 lejben, a rozs és búzaszalmát 3.000 lej- ben, a nádszövet 100 kilójának vámdíját 5 lejben, a kasseinét 10 lejben, a Pakula építő- anyag kétszázalékos értékvmját 0.5 százalékra redukálták.

Mozgalom a kosztpénz ellen. Újabb idő- ben a bankok betétjei erősen csökkentek. Ez arra vezethető vissza, hogy a készpénz fölött rendelke- zők jobban vélik gyümölcsözteni pénzüket, ha kosztpénzre adják. A bankok jórésze magas kamat- tal, husz-huszonöt százalékkal hajlandók kamatoz- tatni a betéteket és mégsem tudják a régi nivóra emelni a banküzletnek ezt a fontos ágazatát. A pénzintézetek Bukarestben mozgalmat indítottak a kosztpénz ellen, mielőtt úgy elfajulna mint Magyar- országon és mielőtt annak megfékezésére kormány- intézkedésre legyen szükség.

* **Bürger-gyárak Tg.-Mures** vegyészeti osztálya szállít minden mennyiségben terpentint és ásványolajmentes carbolineumot.

SPORT

Haggibbor—Törekvés-mérkőzés. A Hag- gibbor—Törekvés-mérkőzést lázas érdeklődés előzi meg. Bizonyos, hogy a két kiváló csapat találko- zása szép küzdelmet fog eredményezni. A mérkő- zést, amely elé egész Erdély érthető kíváncsiság- gal tekint, Nagy Lajos szöv. bíró, a bírótestület egyik legkiválóbb tagja fogja levezetni. A futball- mérkőzés félidejében fogják lefutni az olimpiai sta- fétát. A mérkőzést megelőzően tartják meg az Uni- versitátea országos atlétikai versenyét.

Victoria—KKASE 3:0 (2:0). Csütörtökön játszották le a mérkőzést, amelyre a KKASE csak hiányos csapatot tudott starthoz állítani.

Pozsonyban az elmúlt vasárnap mérkőzött a Zsidó Labdarugó Szövetség a Szlovenszkói Labda- rugó Szövetség válogatott csapatával. A mérkőzés hatalmas küzdelem után 2:2 arányban eldöntet- lenül végződött.

Bírák és újságírók mérkőzése. Ma dél- után 6 órakor a bírák csapata mérkőzést tart az újságírók csapatával. A bíráknak alkalmuk lesz a sok rossz kritikáért revánsot venni.

* **Strandruhák, dresszek, cipők** és sapkák gyönyörű kivitelben kaphatók Sugár & Co. sport- áruházában Cluj, Calea Victoriei 5. Tenniszipők- ben és felszerelésekben nagy választék.

SZINHÁZ - MŰVÉSZET

Heti műsor

Szombat: Álarcosbál. (Jean Athanasiu vendégjátéka. Utána: F. Nirschy Emilia bncsfülfélése más műsor keretében.) Főlemelt helyárak- kal. Bérletszűnetben. Előadás kezdetén a nézőtérre vezető ajtókat bezárják. So- rozatszám 438.)

Vasárnap délután: Piros bugyelláris. (Szentgyörgyi István föllépésével. Olcsó helyárakkal. So- rozatszám 439.)

Vasárnap este 8 órakor: Bajadér 27-edszer. Kol- bayval, Sümegyivel, Somogyival, Ekeccsel. Sorozatszám 440. Bérletszűnetben. Pre- mierhelyárakkal.)

Hétfő: A Bolond. (Uj betanulással, 3-adszor. Ren- des helyárakkal. Napibérlet 145. sz. A. Sorozatszám 441.)

A színházi iroda hírei

Ma este nagy eseménye lesz a Magyar Szin- háznak. Verdi Álarcosbálja fog színrekerülni. A legparádésabb szerepét fogja énekelni Jean Atha- nasiu. Előadás után a világszerte ünneplélt ballet- művésznő, Nirschy Emilia fogja bemutatni ragyogó táncprodukcióját. Érdekes újdonság lesz a jövő hé- ten a Magyar Színházban. Barto Nocodeminek, a legünnepltebb olasz drámaírónak Tökmag (Scam- polo) című új vigjátékát fogják bemutatni. — Rákosi és Szabados poétikus, gyönyörű ze- néjű, ragyogó operettjét a Bolondot, rendkívüli sí- kerrel újította fel a színház. Hétfőn este har- madszor fog a Bolond színrekerülni. — Csepreghy híres népszínműve, a Piros bugyelláris kerül szí- nre vasárnap délután olcsó helyárakkal Szentgyörgyi- vel, Fajk Rózsival, Réthelyivel, Laczkóval, Nagy Gyulával, Leőveyvel, a főszerepekben. Este 8 óra- kor a Bajadérnak lesz a 27-ik előadása, a cimsze- repben Kolbay Ildikóval.

Pályázat

Sannicolaul-mare-i (nagyszentmiklósi) izr. hitközségnek betöltendő

metsző-előimádkozó-mohel

állásra pályázat hirdettetik: Javadalmazás: Evi 1500 Lei, 400 kgv. liszt, fél vagon fa, félsechite, szabad lakás és a szokásos mellékjövödelmek. Utiköltség csak a meghívottnak térítettük meg.

Dr. Tenner Vilmos hitk. elnök

5726

Nyomdák
Dobozgyárak
Könyvkötészetek
figyelmébe!

Képviseljük:

Typograph G. m. b. H. Berlin: Universal „B“ típusú szedőgépek és alkatrészek Frankenthal Schnellpressenfabrik, Frankenthal: kő és könyvnyomdagépek, körforgó (rotációs) gépek Heidelberg Schnellpressenfabrik, Heidelberg: automatikus kiszolgálású tégely gyorsajtók

Chr. Mansfeld, Leipzig: könyvkötészeti és cartonage gépek

Klinghard-sche Schriftgießerei u. Messinglinien- fabrik, Leipzig: cím és kenyérírás, rézlianiák.

Szállítunk raktárról:

a legkiválóbb minőségű festéket, hengermasszát, fűződrótot és a nyomdaiparban használt összes anyagokat.

Technica R.-T.
Tg.-Mures

Sürgöncim: Technica. - Telefon 3-36

Rézműves, rézőntő
és gépjavitó műhely
CLUJ, Széchenyi-tér 32.
KOROM J. 1465

Crème D'argent

kipróbált ártalmatlan szer szeptő, májfolt, mindennemű bőrküttés ellen. Néhány napi használat után teljes eredményt ér el.

1 nagy tégely ára 20 lei

Kapható kizárólag a

Fekete droguerában
Tg.-Mures-M.-vásárhely

GARDI és TÁRSA

fényképészeti műtermei

Cluj-Kolozsvár, str. Saguna (v. Bartha Miklós-utca) 13

Pórték, gyermekfelvitel, nagyítások

Táblaüveg, demyonok

korcsmai és mindennemű üvegáruk nagyraktára

Péter és Schwarcz

Cluj, P. M. Viteazul (Széchenyi-tér) 34

1518

Legelőnyösebb beszerzési forrás

Engros

Karlsbadi porcellán edények, tábla-üveg.

Endetall

Mindenféle poharak, demyonok, palackok,

lámpaárúk bármily mennyiségben legelőnyösebben

AUSLÄNDER LAJOSNÁL

CLUJ, Piața M. Viteazul (Széchenyi-tér) 39, Telefon 954.

N. é. hölgyközönség figyelmébe ajánlom ujon- nan fényesen átalakított női

Kalapszalómat

Párisi modellek megérkeztek. Átalakításokat ho- zott kelméből is jutányosan vállalunk. Gyász- kalapok 3 óra alatt készülnék

Moskovits Rózsika

(Aubon Marche) Cluj, Str. Memorandului (v. Unió-utca) 9. 1427 Masamod cikkek gyári áron

„TACAMUL“

EZÜSTARUGYAR
CLUJ-KOLOZSVÁR, Str. Avram Iancu volt Petőfi-utca 3

Ezüstöt
a legmagasabb áron vesz!

Gyárt evészkezőket, dísztárgyakat csak viszonteladónak

Telefon 4-82. Sürgöncim: Tacamul Cluj

GOWAG

KÖZKERESZETI TÁRSASÁG

**Goldstein,
Wald és Glasner Cluj**

STR. VLADIMIRESCU
(V. MIKES KELEMEN UCCA) 17. SZÁM ALATT
TELEFON 519

Gőz-, gáz-,
vízvezeték- és csatornázási berendezések
valamint műszaki cikkek
állandó nagy raktára.
Complete fürdőszobaberendezések
juttányosan kaphatók

**Épületűvegezés,
képkeretezés,**
kávéházi, vendéglői, háztartási
cikkek, demionok, táblaűveg,
lámpaárak és porcellánedények-
ből legolcsóbb beszerzési forrás

**Ausländer
Rudolfnál**
Cluj-Kolozsvár, Cal. R. Ferdi-
nand (v. Ferenc J.-ut) 37. sz.
alatt, az Uránia palota mellett.
Engros! Endetail!

**Feketeerdői üveg
és mindennemű
porcellánárut
legolcsóbban**

Telefon 588

Kerekes Ernő
áruházában vásárolhat
Cluj, Calea Reg. Ferdinand 4.
Engross! Endetail!

**Cluj város villany-
szerelési vállalata**
a városi
villamosművekkel kapcsolatban
Cluj, Cal. R. Ferdinand 30

ELVÁLLALJA
magas és alacsonyfeszültségű, világításra és mo-
torerőre alkalmas elektromos vezetékek készit-
ését, bármiféle motor, transformátor és villamos-
készülékek szerelését és újratekercselését, vala-
mint alapos javításokat is elvégez.

KÜLÖN OSZTÁLY
villanyórák ellenőrzésére, javítására és újbóli
felszerelésére.

NAGY RAKTÁR
villanylámpákból, felszerelési anyagokból, pót-
anyagokból stb.

Kívánatra tervekkel, előirányzatokkal, ajánlatokkal
és szakértők által készített költségvetésekkel is
rendelkezésre áll. — „Reclama“ 3054 — 5740

Pénzének ellensége

az, aki nem győződik meg, hogy

1. Rövid-kötött árak a
„PARISIEN“
áruházban

2. Férfidivatkülönlegességek a
„PARISIEN“
áruházban

3. Üveg, porcellán és díszműárak a
„PARISIEN“
áruházban

4. Gyermekkoszúk, gyermekjátékok a
„PARISIEN“
áruházban

legolcsóbban
lehet beszerezni!
Cluj, Cal. Reg. Ferd. 12.
5-92 Telefon 5-92

Aggag és Vegyipar Rt. Szatmár
Gyárt: bőrenyvet, csontenyvet, csontzsirt,
mütrágyát, szappant, kocsikenőcsőt, gép-
zsirt, téglát stb. Vesz: csontot, száraz
és vizes huslást, nyers és olvasztott
faggyat

MAROSVÁSÁRHELY
legelőkelőbb és legolcsóbb
bevásárlási forrása!

LANCZET M. FIAI
FÜSZER, VAS, RÖVID-
ÁRU. Sürgőnycim: LAN-
CZET. Telefon interur-
ban 511. Tg.-Mures. 1445

Lang & Comp. termény, liszt,
gabona, új és
használt zsákok vétele és eladása. Zsákkölesön-
zés! Tg.-Mures-Marosvásárhely. Telefon 289.

DEUTSCH & BRAUN
textiláru
nagykereskedés

Tárgu-Mureş, Piaţa Reg. Ferdinand
(Fötér) 52. Telefon 273

szücs DEZSŐ
„CSILLAG“ ÁRUHÁZA
Tárgu-Mureş—Marosvásárhely. Női
és férfi divatáruban a legolcsóbb!

Lüszter saccó és mellények
Mosó ruhák
Tennisz nadrágok

Neumann M.
cégnél Cluj,
Piaţa Unirei 14. Tel. 431.

Exportját és importját

Románia, Magyarország,
Ausztria és Németország
között határidővel és legolcsóbb fix
díjtételek mellett csak

Deutsch Testvérek
nemzetközi szállítási vál-
lalata tudja lebonyolítani.
Központ: Cluj, Piaţa Unirei 26.

HÁZAK Wien I, Rotenturmstrasse 27 Buda-
pest, VII., Rákóczi-ut 6., VII. Dohány-utca 3.
Oradea Mare, Rákóczi-ut 24. Brasov, Kapu-
utca 61. Arad, Simonyi-utca 13. Orsova, Duna-
part. Szolnok Madách-utca 1. Expoziturák:
Bruck, Hegyeshalom, Osón, Biharkeresztés,
Békéscsaba, Curtici, Kötgyán, Biharpuspöki.

Fuvarlevél felülvizsgálati iroda
Speciális dunai forgalom!

„RASO“
késnékül borot
legrégibb

Kapható 1-es, 2-es
legerősebb) 1/4 és

5 kilogram vétel
mennyiségben lei
való csontkés

Óvakodjunk az á
állított utánzatok
valódi, melynek

Reszling
Cluj, Calea R. Fer

Főelá
Glanczmann Adolf,
Rosenzweig
valamint mind

Telefon 81. L
Mindennemű ládák
és szétedett rész
készít és szállít a
Sajovics és
Cluj, Strada Cern

Nagy- és
fig

TELJES V

C É

G A R.

G
MÁRK

Landesr
cérna- és pan
Cluj,

Eladások minden
mellett történnek.

Hölg

Colonia

Mégis csak legjobb a
„RASOL IDEAL“
 készleki borotváló por, amely az ország
 legrégebbi gyártmánya

Kapható 1-es, 2-es és 3-as minőségben (utóbbi a legerősebb) 1/4 és 1/2 kilogrammos szép kivitelű csomagolásban. 1481

5 kilogram vétel franco-franco lei 130.—, kisebb mennyiségben lei 30.— kilogramonként. Hozzávaló csontkés darabonként lei 17 és 25

Óvakodjunk az ártalmas összetevőtekekből összeállított utáztatoktól. Csak az „Ideal“ felirású a valódi, melynek jóságáért felelősséget vállalok.

Reszling József fodrász

Cluj, Calea R. Ferd. 30. (a nagy vashíd mellett).

Főelárusítóhelyek:

Glanemann Adolf, illatszertár, Sighetul-Maramures
 Rosenzweig Jakob, illatszertár, Dej
 valamint minden drogériában kapható.

Telefon 51. **Ládagyár** Fióküzlet: Egeres
 Mindennemű ládákat és fadobozokat összeszegezett és szétszedett részeken megrendelésre azonnal készít és szállít a legolcsóbb napi áron 1361
Sajovics és Lebovits faterkedés és ládagyár
 Cluj, Strada Cernaui (volt Kajántói-ut) 1 szám

Nagy- és kiskereskedők figyelmébe!

TELJES VAGONRAKOMÁNY

C É R N A

G A R. 4 0 0 J D S.

G·B·C

MÁRKA ÉRKEZETT

Landesmann & Weisz

cérna- és pamutáru importörökhöz
 Cluj, Uránia-palota

Eladások mindenkori a legelőnyösebb napi árak mellett történnek. Kérjen árajánlatot!

Erdélynek legdusabban felszerelt rövid-, nárnbergi-, dlszmü- és játékdaru nagykereskedése

NUSSBAUM TESTVÉREK
 TG.-MUREŞ MAROSVÁSÁRHELY

Telefon interurban 200

Eladás csak viszonteladóknak!

BUTORÜVEGEKET, TÜKRÖKET
 Lloyd 1479
 Barok, csillag és virágcsiszolással valamint adott rajzok után művészi kivitelben készít HUNWALD, üvegciszoldó és tükörgyára CLUJ-KOLOZSVÁR, Str. Vlahuta (v. Bolyal-utca) No. 3. Hibás tükröket újra fonsoroz o o o

„SIRPINOL“
 Legjobb szer a légzőszervek megbetegedései ellen. Ugymint: tüdő- és hörghurut, köhögés, szamárköhögés és tuberkulózis ellen. Mindenki kérje házi-orvosát, hogy „Sirpinol“-t rendeljen.
 Kapható minden gyógyszerárban
 Készíti: Mera Viktor „Fehér Kereszt“ gyógyszer-tára, Reghinul-Sásese. 1557

Zsidó iskolák figyelmébe
 Olcsó és igen hasznos vizsgai ajándékkönyvek:

Sichon (שִׁיחון) héber társalgási könyv magyar vagy német fordítással.....Lei	40.—
Szath Amenn: Ráth, héber nyelvtan magyar vagy német fordítással.....	45.—
„Menorah“ héber-német-héber szótár díszes vászonkötésben.....	120.—
„Menorah“ füzetek a héber nyelv elsajátítására tanító nélkül (18 füzet komplett).....	80.—
Sirim (שִׁירִים): Bialik.....	50.—
Sirim (שִׁירִים): Czernuchowszki.....	60.—
Héber lottójéték (mulatságos és tanulságos).....	30.—
Héber képeskönyvek, művészeti kiállítású.....	35.—
Palesztinai képek, felvételek az ottani új zsidó életről 20/17 cm á.....	10.—

500 lejen felüli rendelésnél 10 százalék, 1000 lejen felüli rendelésnél 15 százalék árengedményt adunk

S A F R U T H
 zsidó könyv- és papírk., Cluj, Str. O. Iosif (Szép-u.) 1.

ROSENZWEIG ANTAL
 héber és rituális könyvkereskedése nagyban és kicsinyben
 Piata M. Viteazul 38 CLUJ Széchenyi-tér 38
 (Saját ház) 1499
 ספרים מלימים מוזות תפילין עמרות ציצית אונג קפלאך
 Raktáromban állandóan kaphatók mindenemű zsidóvallású imakönyvek u. m. magyar és német fordítású díszkötésű imakönyvek, menyasszonyi ajándékok, „Mirjam“ Jahrzeitablák 50 évre kiszámítva, valamint selyem és gyapju Taleszek.

CHARGEURS REUNIS
 ARGENTINIA BRAZILIA

Legnagyobb francia
Délamerikai vonal
 Vezérképviselőt Nagyrománia részére
ADOLF SALOMON FIA
 Bucuresti, Str. Paris 14
 Hajóra szállás:
Hamburg, Havre és Bordeaux-ban
 Kitéző kiszolgálás, nagy kényelem, elsőrangú ellátás, gyors utazás, külön kajutok. 1542

Hölgyek! A Höfer-féle 2. számú bórpor fehér, rózsaszín és krém színben, a legizadtság, kiütéseknek! Höfer 3. sz. salicylos bórporát használja.

Coloniale Kereskedelmi R.-T. Marosvásárhely
 Ajánlja: Fűszer, gyarmatáru, export-import cikkeit! A Temesvári Műmalom Concernhez tartozó összes malmok lisztjeinek főlerakata

1923 június 16

Rt. Szatmár
 nyvet, csontszirt, csikencsöt, gépcsontot, száraz és ovasztott

ÁRHELY
 legolcsóbb árrásai

M. FIAI
 RÖVID-á: LAN-interurban. res. 1445 Engros

BRAUN
 Reg. Ferdinand Telefon 273

szó ÁRUHÁZA
 dsárhely. Női a legolcsóbb!

smellények

ok

nn M.
 Cluj, Tel. 431.

importját
 arország, metország
 legolcsóbb fix ett csak

stvérek
 litási vál-nyolitani. a Unirel 26.

rmstrasse 27 Buda-VII. Dohány-utca 3. 24. Brasov, Kapu-13. Orsova, Duna-1 Expoziturák: on, Biharkeresztes, yán, Biharpüspöki

sgálati iroda forgalom!

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetések egyszeri közlési díja szavanként 2 lei. Vastagabb betűvel szedett szavak 3 lei. Legkisebb apróhirdetés díja — 10 szög — 20 lei. Jellegű hirdetekre semminemű felvilágosítást nem adunk. A beérkező ajánlatok helyi hirdeteknél a kiadóhivatalban vehetők át, vidékiek a kívánt címre továbbíthatók. Erre a célra a hirdetési díjon kívül 2 lei 60 bani bélyegköltésig fizetendő.

Név-jegyeket,

születési,
eljegyzési,
esküvői
és mindenféle
mulatsági
meghívókat
legszebb
kivitelben
készít a

Kadima-nyomda
Cluj

35 éves, jómeneteli, korlátolt italmérséssel bíró ház, Calea Motilor 116. alatt, a város legforgalmasabb helyén, eladó. — Értekezni ugyanott 5729

Perzsaszőnyegkészítés tanítását házánál, szőnyegek szakszertű felvételéből bármilyen szövészekre, szőnyegek nyírását, vasalását, valamint minták nagytűzését vállalja, hívásra megy. — Marossy Sándor perzsaszőnyegkészítő, Marosiudas 5732

Mérlegképes könyvelőt, aki a román, német nyelvben perfect és a magyar nyelvet is bírja, keres azonnali belépésre a Kereskedelmi Hitelintézet R.-T. Cluj, Piata Unirii 20. 5734

Fruchter Benedek

máramaroszigeti cégnél kapható

oseh cukor

vagontételekben ab határ cseh koronáért. Kisebb tételekben raktárból. Mindenkor

napi árban.

Vevőim kényelmükre megfelelő előleggel és hátralékos összeg vinculatióra bank utján szállítok. — Telefon Interurban 168. 5706

Perfekt gyors és gépfűrészt felvesz az Uj Kelet kiadóhivatala.

Kenyérhaját keresek megvételre, nagyobb mennyiségben is. Pata-utca 34.

Ölomhamu körülbelül 150—200 kg jutányos áron eladó. Cím a kiadóhivatalban.

Irásos-varrottas ágycsaszteritöt megvételre keresek. — Címét „Varrottas” jellegére a kiadóba kérek.

39—40 számú férficipők, kalapok és használt férfi és női ruhák eladók. Eperjes-u. 12.

Nyolchónapos farkaskutya eladó. Pata-u. 34.

Eladó

Brassóban (megyeszékhely) több év óta fennálló

**könyvnyomda,
könyvkötészet
és dobozgyártási üzem.**

Teljes üzemben, fizetőkörrel és üzlethelyiséggel jutányos áron és előnyös fizetési feltételekkel. Megkeresések Antal Testvérek, Brassó küldendő. 5736

Eltserélném belvárosban levő irodának rendkívül alkalmas egymásba nyíló két földszintes utcai szobámat konyhás lakással. Leveleket „Irodát lakásért” jellegre a kiadóba kérek.

Modern keményfa háló és teljesen új konyhában rendezés elköltözés miatt eladó. — Cím a kiadóhivatalban

Tőkeerős társaság keres faosztályának vezetésére megfelelő szakembert, ki a faüzlet minden ágában teljes jártassággal bír. Oly erőt keresünk, ki teljesen önállóan tud dolgozni, egy a bevásárlást mint az aladást megszervezni tudja. Csak elsőrangú erők, kik már eredményes működést tudnak felmutatni, adják be pályázatukat referenciákkal és igények feltüntetésével Frontiera Banatulinnak, Lugoj. 5739

Gyógy-növényeket

kőrishogarat és anyarozsot vásárol a „HERBA” vállalat, Cluj, Strada N. Iorga 2. 1562

Amerikába utazom, megbízásokat elfogadok és pontosan elintézek. Díjazás utólagosan. Levelek „K. J.” címre a kiadóhivatalba címzendők.

Singer varrógép eladó, vevőt géphimzésre díjtalanul kitanítom. Biróné Bocskai-u. 3. sz.

Sürgönycim,
BORDISZMŰVIA
TELEFON:
INTERURBAN. 6.

**BŐRÁRUIPARI
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG**
SÁTMÁR
HAGYROMANIA ELSŐ ÉS
LEGNAGYOBB BORDISZMŰ,
BŐRÖND ÉS TÁSKA ÁRU-
GYÁRA.

ROTTMANN KÁROLY ÉS TÁRSAI R.-T.
TIMIȘOARA—TEMESVÁR
KIRÁLYI UDVARI SZÁLLITÓK

GYÜMÖLCSPÁLINKA TERMELES BORNAGYKERESKEDÉS, SZESZSZABADRAKTÁR SZESZDENATURÁLÓTELEP. 1364

**RUM ÉS LIKÓRGYÁR
COGNAC FŐZDE**

Mindenki legszívesebben

Kapható:
Fiókraktár Cluj,
Regele Ferd. 14
(Wesselényi - u.)

TURUL CIPŐT

visel, mert az elegáns, tartós és jutányos

Ha eredményt akar elérni, hirdessen az Uj Keletben!

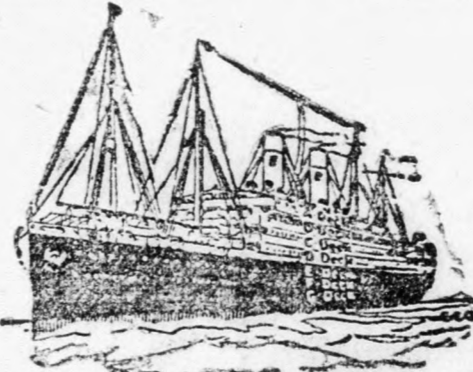
BYRON STEAMSHIP COMPANY LTD. LONDON

M. Embiricos & Co.

BUCUREȘTI, STRADA PARIS No. 1.

Constanța direct New-York

A legnagyobb tengerentúli luxusgőzösökkel, amelyek Constanța kikötőből indulnak Konstantinápoly, Pireu és Palermo érintésével direct New-Yorkba.

Átszállás, vesztégár nélkül. Az utazás tartama 16 nap. Az utazás vonalainkon a legelőnyösebb, 50%-kal olcsóbb és lejjben fizetendő.

Értesítés:

A „CONSTANTINOPLÉ” luxusgőzös indul 1923 július hó 4-én
A „KING ALEXANDER” luxusgőzös indul 1923 augusztus 4-én
A „CONSTANTINOPLÉ” luxusgőzös indul 1923 szeptember 4-én

Értesítés:

Kajütők, jegyek fenntartása, valamint bármely információ végett forduljon központi irodánkhoz.

M. EMBIRICOS & CO., București, Strada Paris No. 1.

SZERKESZTŐSÉG
HIVATAL ÉS
Cluj, Kolozsvár
L. Pop (Brassay)

Telefon: Szerkesztőség és kiadóhivatal
Zs. N. Sz.

A kéziratok kiadásáig szerkesztőségben tartandók. Kéziratok adunk vissza.

Cluj-Kolozsvár

Jó úram,

üzeneteiteket, melyek számomra a tisztelettel s mások, melyek friss virágokkal fejezték ki, iránt is engesztelen harmadik levelem bennem minden parancsol és om

Onnan, a tisztelettel és hittel szívekben kigyulladó törekvéses számomra futókért, — feltétlenül vallják és nem a zsidóság minden energiáját lenegeszt adja, tessel, úgy panasz nem adhat tel se se lehetett, mert téséről volt szó, vel való összefüggés pazarolhatja, osztozni parancsolja, frissen megkezdett kát kívánó munkát

Amonnan p... a lap hasábjain egy része a címlapon is egy... És hogy nem is... levél két első írást

Ime két m... nak és a vak, er... tervünket tiporló malomkő: a két beke édes kenyertettek zuzott szivottták a kovászt

Felelni akarom válaszul ide sem üzenhetek, a szavak játéka, de csak különbségeket meg s eltűnnek, is legyenek.

Nemzeti z... zeti otthont akart futóknak, népi közfogását, tizenhét a héber nyelv reják a cionisták.

Emberi köte... tativ akarásban akarunk az üldözött kulturát akarunk, tevést, terjesztés kulturemberiséghebesorozó zsidó vallás

Természeti... akarunk az üldözött természet tudomániasan gondolkodást folytán megkülönböztetés kulturális jelentősége történik, nem pe... ellenkezik sem világművelésünkkel.